

OPENBARING

1

De proloog, de komst van Christus en
Johannes' visioen van Jezus te midden van
de zeven gemeenten.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/openbaring/1

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Proloog en het auteurschap van Openbaring	3 min	5
2	De boodschap via Christus en Zijn engel	2 min	7
3	Wat ‘spoedig’ en ‘nabij’ betekenen	2 min	8
4	Getuigenis, getuigen en martelaars	5 min	9
5	Martelaars, afvalligen en belijders	3 min	11
6	Johannes’ getuigenis en verbanning	3 min	12
7	Openbaar lezen, horen en gehoorzamen	2 min	13
8	De zeven gemeenten als volledigheid	2 min	15
9	Tekstvarianten en de tekst van Erasmus	4 min	16
10	De Vader en de zeven Geesten	3 min	18
11	De identiteit van de zeven Geesten	3 min	19
12	Jezus als Getuige en Eerstgeborene	5 min	21
13	Jezus als Heerser over aardse koningen	2 min	23
14	Christus komt met de wolken	3 min	25

15	Christus' komst naar de gemeenten	2 min	26
16	Figuurlijke komst en oordeelstaal	4 min	28
17	Wolken, oordeel en de stammen van Israël	3 min	31
18	Oordeelstaal en de toekomstige wederkomst	2 min	32
19	Jezus als Alfa, Omega en Jahweh	5 min	34
20	Het mysterie van de Drie-eenheid	3 min	36
21	Johannes op Patmos en de dag des Heeren	4 min	38
22	De opdracht voor de zeven gemeenten	3 min	40
23	Christus te midden van de kandelaars	3 min	41
24	Iemand als de Zoon des mensen	3 min	43
25	Het visioen vergeleken met Daniël 10	5 min	45
26	De symboliek van Christus' verschijning	3 min	47
27	De sleutels van Dood en Hades	4 min	48
28	De gemeente en de poorten van Hades	5 min	50
29	De driedeling van Openbaring	2 min	53

30	De zeven sterren en hun engelen	5 min	54
31	Onzekerheden en de brieven van Jezus	2 min	57
	Om verder te lezen		58

1

Proloog en het auteurschap van Openbaring

We gaan nu naar het eerste hoofdstuk van het boek Openbaring. We hebben verschillende inleidende bijeenkomsten gehad, en nu zijn we dus klaar om naar het boek zelf te kijken en het van begin tot eind door te nemen. De eerste drie hoofdstukken onderscheiden zich van de rest van het boek doordat ze niet specifiek profetisch zijn. Het profetische gedeelte lijkt in hoofdstuk 4 te beginnen, wanneer Johannes wordt opgenomen in de hemel en visioenen begint te zien waarvan hij verslag doet. Hier is trouwens ook een visioen, maar het voorspelt niets. Hij krijgt een visioen van Jezus Christus, en Jezus geeft hem de opdracht een brief te schrijven.

Het boek lijkt bijna twee beginpunten te hebben. Een daarvan staat in vers 4, waar staat:

Johannes aan de zeven gemeenten die in Asia zijn: genade zij u en vrede, van Hem Die is en Die was en Die komt, en van de zeven Geesten, Die voor Zijn troon zijn,

OPENBARING 1:4

Het klinkt alsof hij een boek begint. Maar later zegt hij in vers 9:

Ik, Johannes, die ook uw broeder ben en deelgenoot in de verdrukking en in het Koninkrijk en in de volharding van Jezus Christus, was op het eiland genaamd Patmos, omwille van het Woord van God en het getuigenis van Jezus Christus.

OPENBARING 1:9

en hij noemt zichzelf in het boek meer dan eens in de eerste persoon als de schrijver. Maar de eerste drie verzen staan niet in de eerste persoon. De eerste drie verzen staan in de derde persoon.

Wat dat betreft lijkt het op Ezechiël. Ezechiël is een boek dat de schrijver in de eerste persoon schrijft:

Ik zag dit, ik zag dat, en dit overkwam me.

Dat is wat Johannes door het hele boek heen ook zegt. Maar de enige uitzondering is volgens mij dat de verzen 2 en 3 van Ezechiël hoofdstuk 1 in de derde persoon staan en over Ezechiël spreken. Zo staan ook de eerste drie verzen van Openbaring in de derde persoon. Ze spreken over Johannes, en hier is hij niet zelf aan het woord.

Dit geeft ons de indruk dat het boek, nadat Johannes het had geschreven, bewaard is gebleven en is uitgegeven met een soort inleidende opmerking van degenen die het hadden bewaard. Dat waren waarschijnlijk de oudsten van de gemeente van Efeze, aangezien Johannes naar verluidt zijn laatste jaren in Efeze heeft doorgebracht. Waarschijnlijk hebben de oudsten van de gemeente van Efeze het boek bewaard. Toen het uiteindelijk in omloop werd gebracht, gebeurde dat als het ware met deze aanbeveling van de leiders van de gemeente. Ze zeggen niet wie ze zijn, maar ze zijn niet Johannes zelf, want in de eerste drie verzen staat:

Openbaring van Jezus Christus, die God Hem gegeven heeft om Zijn dienstknechten te laten zien wat spoedig moet geschieden, en Hij heeft die door Zijn engel gezonden en aan Zijn dienstknecht Johannes te kennen gegeven. Deze heeft van het Woord van God getuigd en van het getuigenis van Jezus Christus, alles wat hij gezien heeft. Zalig is hij die leest en zijn zij die horen de woorden van de profetie, en die in acht nemen wat daarin geschreven staat, want de tijd is nabij.

OPENBARING 1:1-3

2

De boodschap via Christus en Zijn engel

Hier wordt Johannes in de derde persoon genoemd, en het is een algemene inleiding op het boek. De inleiding vertelt ons dat het boek door God aan Johannes werd gegeven, maar niet rechtstreeks. Het werd feitelijk aan Jezus Christus gegeven, Die het vervolgens door Zijn engel naar Johannes zond.

Deze engel is moeilijk te identificeren. Betekent dit dat de gestalte die hij in hoofdstuk 1 in een visioen ziet en die tot hem spreekt, de engel is door wie Jezus de boodschap heeft gezonden? Dat is niet helemaal duidelijk. Maar als dat de engel is, spreekt hij alsof hij werkelijk Jezus is. De persoon die Johannes in hoofdstuk 1 beschrijft en die hij zal zien, wordt bijna altijd met Jezus vereenzelvigd vanwege de dingen die hij zegt, die alleen Jezus zou kunnen zeggen.

Aan de andere kant sprak 'de engel van de Heere' in het Oude Testament alsof hij de Heere was. Hij was de boodschapper van de Heere. De meeste theologen beschouwden dit als een theofanie. De meeste theologen geloven dat de engel van de Heere in het Oude Testament de Heere was, Die verscheen in een andere gedaante dan Zijn eigen gedaante, zoals bijvoorbeeld in de brandende braamstruik. God is niet letterlijk een vuur, maar Hij verscheen als een vuur in een braamstruik, en dit wordt een theofanie genoemd.

De Bijbel zegt dat de Heere tot Mozes sprak vanuit de braamstruik toen Mozes daarheen kwam. Er staat ook dat de engel van de Heere tot hem sprak. Feitelijk is het afwisselend de engel van de Heere of de Heere Die spreekt. De verhouding tussen de engel en de Heere wordt nooit uitgelegd. Er zijn misschien mysteries waarvan we niet kunnen verwachten dat we ze in dit leven begrijpen, want dit heeft met hemelse dingen te maken. En misschien missen we daarvoor het nodige referentiekader.

Maar hoe dan ook, de engel die de boodschap brengt, spreekt alsof hij Jezus is. Is dit Jezus, of is het een boodschapper die komt en als het ware als spreekbuis van Jezus optreedt? Wie weet? Ik weet het niet. We zullen het waarschijnlijk nooit weten. Misschien heb jij er een mening over, en misschien is dat de juiste. Ik heb er niet eens een mening over. Ik vind het gewoon interessant en raadselachtig dat er staat dat de

boodschap door God aan Jezus werd gegeven, dat Jezus de boodschap door Zijn engel naar Johannes zond, en dat Johannes haar aan de gemeenten zendt. De gemeenten krijgen haar dus van God, met ongeveer vijf tussenstappen.

3

Wat ‘spoedig’ en ‘nabij’ betekenen

Maar toch wordt het een profetie genoemd, en dus een woord van de Heere, zoals er in vers 3 staat:

Gelukkig is degene die dit leest, en gelukkig zijn degenen die de woorden van deze profetie horen.

In het midden van vers 1 staat dat dit dingen zijn „die spoedig moeten geschieden”. Aan het einde van vers 3 staat:

want de tijd is nabij.

De lezers krijgen dus te horen dat dit geen beschrijving zal zijn van dingen die nog heel ver in de toekomst liggen. De tijd is nabij; ze moeten spoedig plaatsvinden. Dit zijn nadrukkelijke uitdrukkingen die worden herhaald. Als ze niet betekenen wat ze lijken te betekenen, dan zijn ze buitengewoon misleidend. Sommige mensen zeggen: „Nu leven wij tweeduizend jaar later. Dit is nog niet vervuld. Daarom was het niet werkelijk heel spoedig, dus moet het vanuit Gods gezichtspunt spoedig zijn geweest.” Hoe weten we dat het nog niet vervuld is? Wie heeft ons dat verteld? Misschien is het wel vervuld. Misschien is het in feite inderdaad spoedig gebeurd en was de tijd nabij. Dat is iets wat we zullen moeten onderzoeken.

Het is mogelijk dat de woorden waar zijn. Als God ze gesproken heeft, kan Hij tenslotte gelijk hebben gehad. Als Hij niet bedoelde dat ze naar menselijke maatstaven spoedig zouden gebeuren, misschien op zijn allerlaatst binnen enkele jaren, dan zou het veel vriendelijker van Hem zijn geweest als Hij helemaal niets had gezegd over hoe spoedig of hoe laat het zou gebeuren. Zeg gewoon niets. Zeg gewoon: „Deze dingen zullen ooit gebeuren.” Als er herhaaldelijk wordt gezegd: „spoedig”, „nabij” en „staan te gebeuren”, dan zal dat misleidend zijn als het in werkelijkheid niet gaat over dingen

die op het punt staan te gebeuren. De lezers zouden daarvan op de hoogte moeten worden gesteld, omdat die dingen misschien enige invloed zullen hebben op de wereld waarin zij leven.

4

Getuigenis, getuigen en martelaars

In vers 2 staat dat de engel het zond en aan Johannes gaf, en dat Johannes getuigde van het Woord van God en het getuigenis van Jezus Christus. Deze twee uitdrukkingen, het Woord van God en het getuigenis van Jezus Christus, komen herhaaldelijk voor, soms parallel aan elkaar en soms de ene of de andere op zichzelf. Het woord „getuigenis” is een zeer belangrijk woord in het boek Openbaring. Het is hetzelfde woord als „getuigen”. De woorden „getuigen” en „getuigenis” komen vaak voor in Openbaring.

Het woord „getuigen” is *martia*, waarvan ons woord „martelaar” is afgeleid. Jezus wordt de getrouwe Getuige genoemd—in het Grieks: de getrouwe martelaar. Wanneer wij echter bij *martia* aan „martelaar” denken, is dat enigszins een anachronisme. We lezen er een latere betekenis in terug. In de tijd van het boek Openbaring betekende *martia* eenvoudigweg een getuige, iemand die van iets getuigt. In de loop van de tijd veranderde de betekenis. Dat gebeurde vooral toen christenen vanwege hun getuigenis ter dood werden gebracht. De term ging toen iemand aanduiden die getuigde ten koste van zijn leven. Daardoor ging het iemand betekenen die voor zijn overtuigingen stierf.

Zo vatten wij het woord „martelaar” op. Wanneer we zeggen dat iemand een martelaar is, bedoelen we dat hij sterft, of in minder letterlijke zin lijdt, omdat hij om de een of andere reden een impopulair standpunt inneemt. In die betekenis waren er veel martelaren in de vroege gemeente, maar dat betekende het woord destijds niet. Het woord *martia* betekende eenvoudigweg een getuige, hoewel veel getuigen, onder wie sommigen in het boek Openbaring, hun getuigenis met hun bloed bezegelden. De twee getuigen in hoofdstuk 11 getuigen bijvoorbeeld, en er wordt gesproken over de tijd van hun getuigenis.

Zij leggen een getuigenis af zoals getuigen dat in een rechtszaal doen. Een getuige is iemand die iets heeft gezien, iets weet en daarvan getuigt. Dat is iets anders dan iemand die alleen maar iets gelooft. Ik merk vaak dat ik dit onderscheid moet uitleggen aan mensen die het niet begrijpen. Wanneer ik zeg dat de apostelen voor hun getuigenis zijn gestorven en het dus duidelijk geloofden, zeggen atheïsten soms: „Nou en? Heel veel mensen sterven voor hun overtuigingen. Er zijn moslims die voor hun overtuigingen sterven. Er zijn mormonen die voor hun overtuigingen sterven. Heel veel mensen sterven voor hun overtuigingen. Dat betekent niet dat hun overtuigingen waar zijn.”

Dan moet ik zeggen: „Je hebt niet gehoord wat ik zei. Ik zei niet dat ze voor hun overtuigingen stierven. Ze stierven voor hun getuigenis.” Mensen kunnen om goede of slechte redenen van alles geloven, maar je getuigt alleen van wat je hebt gezien. Een moslim die sterft, denkt ongetwijfeld dat zijn overtuigingen waar zijn, maar hij weet niet dat ze waar zijn. Hij gelooft ze alleen maar. In werkelijkheid is hij misleid. Iemand die iets heeft gezien, weet dat wat hij heeft gezien waar is. Hij heeft het met zijn eigen ogen gezien. Daarom is een ooggetuigenverklaring het sterkste van alle bewijsmateriaal dat in een rechtszaal kan worden aangevoerd. Het is zelfs beter dan een deskundigenverklaring. Je hoeft geen deskundige te zijn. Je hoeft alleen maar iets gezien te hebben om een getuige te zijn.

Als je zegt dat je iets hebt gezien en je sterft voor dat getuigenis, is de kans groot dat je je niet vergist. Je hebt inderdaad gezien wat je zei dat je had gezien, en je vertelt de waarheid. Als een christen in deze tijd voor zijn overtuigingen zou sterven, betekent dat niet dat hij voor zijn getuigenis sterft. Dat is niet hetzelfde. Misschien heeft iemand hem er eenvoudigweg van overtuigd dat Jezus werkelijk bestaat, en is hij daarvoor gestorven. Dat geldt voor elke godsdienst.

Maar Johannes getuigde van wat hij zag. Dat is een belangrijk woord in het boek Openbaring, omdat veel van de mensen in Openbaring getuigen. Antipas is een trouwe getuige die in de gemeente van Pergamum stierf. Jezus is een trouwe getuige. We weten dat Hij stierf. De twee getuigen stierven in Openbaring. In veel gevallen worden de getuigen dus inderdaad martelaren in de latere betekenis van dat woord. Johannes

had in dit geval getuigenis afgelegd. Hij stierf niet als martelaar. Hij was een martia, een getuige, maar toevallig stierf hij niet. Johannes zou iemand zijn die de latere kerk een belijder noemde.

5

Martelaars, afvalligen en belijders

In tijden van vervolging, zoals toen de Romeinse keizers christenen doodden, zou een christen die werd gearresteerd en berecht uiteindelijk een van drie dingen zijn. Als hij voet bij stuk hield en zijn getuigenis niet herriep, en hij ervoor stierf, werd hij een martelaar genoemd. Als hij zijn getuigenis wel herriep en zijn geloof verloochende, werd hij een afvallige genoemd. Hij was afgefallen. En als hij zijn getuigenis niet herriep en bereid was te sterven, maar om de een of andere reden aan de dood ontkwam, werd hij een belijder genoemd.

Dit waren drie categorieën in de vroege kerk tijdens perioden van vervolging. Een man die onder bedreiging met de dood zijn getuigenis herriep, werd een afvallige genoemd. En er waren veel afvalligen. De vroege kerk had in de tweede en derde eeuw moeite om te beslissen wat zij met afvalligen moest doen wanneer die terugkwamen. De vervolging eindigde en ze kwamen terug en zeiden: 'Ik wil weer christen zijn.' Velen in de kerk wilden hen niet terugnemen, omdat velen in de kerk hun eigen broers, zussen en vaders hadden zien ombrengen omdat die niet afvallig wilden worden. En daarom kwamen degenen die wel afvallig waren geworden op hen over als verraders en lafaards, enzovoort.

Maar er waren veel afvalligen. Een man die onder bedreiging terugkrabbelde en zijn getuigenis herriep, was een afvallige. Degene die bereid was te sterven en niet terugkrabbelde, maar om de een of andere reden aan de dood ontkwam, was een belijder. En degene die daadwerkelijk stierf, was een martelaar. Die termen werden in de vroege kerk vrij veel gebruikt.

Johannes was in feite een belijder. Hij is de enige van de apostelen van wie we weten dat hij niet als martelaar stierf. Toch was hij een belijder, want volgens de verhalen uit de vroege kerk werd hij onderworpen aan iets wat hem had moeten doden. Hij werd

ertoe veroordeeld in kokende olie te worden gedompeld. Blijkbaar is dat ook gebeurd, maar hij overleefde het, kennelijk ongedeerd. We weten dit niet met absolute zekerheid, maar het behoort tot de overleveringen van de vroege kerk.

We kennen wel andere gevallen die daar niet sterk van verschillen, zoals Polycarpus, die op de brandstapel werd verbrand, maar de vlammen raakten hem niet. Een heel stadion vol mensen was daar getuige van. Zulke wonderen kwamen voor. Deze overlevering over Johannes kan waar zijn, dat hij in kokende olie werd gedompeld maar het overleefde. Uit frustratie stuurden de vervolgers hem naar het eiland Patmos, dat een gevangeneiland was. Het is een rotsachtig eiland op slechts enkele kilometers van de Turkse kust, een halvemaanvormig eiland waar gevangenen naartoe gingen om stenen te hakken, als een strafkolonie waar gevangenen in ketens werkten.

6

Johannes' getuigenis en verbanning

En zo bevond Johannes zich, zoals we zullen zien, op Patmos vanwege zijn getuigenis. Dat zegt hij in vers 9:

Ik, Johannes, die ook uw broeder ben en deelgenoot in de verdrukking en in het Koninkrijk en in de volharding van Jezus Christus, was op het eiland genaamd Patmos, omwille van het Woord van God en het getuigenis van Jezus Christus.

OPENBARING 1:9

Let op het Woord van God en het getuigenis van Jezus Christus. Dat kwamen we ook tegen in vers 2. Johannes legde getuigenis af van het Woord van God en van het getuigenis van Jezus Christus. In beide uitdrukkingen staat het woord 'van', en geleerden kunnen het over één punt niet eens worden: betekent 'het getuigenis van Jezus Christus' een getuigenis dat over Jezus Christus wordt afgelegd? Als ik over

Christus getuig, dan is dat het getuigenis van Christus dat ik naar voren breng. Of betekent het het getuigenis dat Christus aflegt? Een getuige in de getuigenbank legt zijn getuigenis af. Christus legt Zijn getuigenis af. Het is het getuigenis van Jezus.

De uitdrukking kan op beide manieren worden opgevat, zo vertellen de geleerden ons. De kenners van het Grieks zeggen dat niet duidelijk is of hier wordt gesproken over Jezus' eigen getuigenis, dat door Johannes wordt gegeven — Jezus spreekt door Johannes — of dat het alleen Johannes is die over Jezus spreekt. Hetzelfde geldt voor het Woord van God: is dat het woord over God, of is dat een woord dat van God afkomstig is? De uitdrukking kan beide betekenen.

Dit wordt een raadsel voor veel geleerden die het Grieks van het boek Openbaring proberen te doorgronden, dat op zichzelf al problematisch is. Maar we kunnen één ding zien zonder over die kwesties te hoeven beslissen, namelijk dat Johannes het Woord van God gelijkstelde aan het getuigenis van Jezus Christus. Beide werden ongetwijfeld gelijkgesteld aan het Evangelie, aan het verkondigen van het Evangelie.

Later zullen we in hoofdstuk 12 lezen dat veel van de martelaren:

En zij hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis, en zij hebben hun leven niet liefgehad tot in de dood.

OPENBARING 12:11

Het woord van hun getuigenis betekent naar alle waarschijnlijkheid hun verkondiging van het Evangelie. Het getuigenis van Jezus was het getuigenis over, of afkomstig van, Jezus aangaande het Evangelie. En het Woord van God is kennelijk een andere term die op dezelfde manier wordt gebruikt. In het boek Openbaring zien we ze telkens weer met elkaar verbonden. En vaak komt het woord getuigenis, of getuige — hetzelfde woord — er op zichzelf in voor. Dit zijn hoofdthema's in het boek.

7

Openbaar lezen, horen en gehoorzamen

Er staat dat Johannes in vers 2 getuigenis aflegde van Jezus Christus en van alles wat hij zag. En in vers 3 zegt hij:

Zalig is hij die leest en zijn zij die horen de woorden van de profetie, en die in acht nemen wat daarin geschreven staat, want de tijd is nabij.

OPENBARING 1:3

Er is sprake van horen, maar ook van lezen. Degene die leest, wordt waarschijnlijk gezien als degene die in de gemeente in het openbaar zou voorlezen. De mensen hadden niet hun eigen exemplaren hiervan om mee naar huis te nemen en te lezen.

Ze hadden geen drukpersen, dus het was heel moeilijk om een exemplaar van welk soort geschreven werk dan ook te bemachtigen. Elk exemplaar moest met de hand worden geschreven. Wat normaal gesproken gebeurde, was dat een voorlezer in de gemeente opstond en het hardop aan de gemeente voorlas. Dus:

Openbaring van Jezus Christus, die God Hem gegeven heeft om Zijn dienstknechten te laten zien wat spoedig moet geschieden, en Hij heeft die door Zijn engel gezonden en aan Zijn dienstknecht Johannes te kennen gegeven. Deze heeft van het Woord van God getuigd en van het getuigenis van Jezus Christus, alles wat hij gezien heeft. Zalig is hij die leest en zijn zij die horen de woorden van de profetie, en die in acht nemen wat daarin geschreven staat, want de tijd is nabij.

OPENBARING 1:1-3

Het lezen ervan kan een zegen zijn voor de openbare voorlezer, en vervolgens voor iedereen die de woorden in acht neemt.

Dit betekent niet dat hij ze bewaart. Het betekent natuurlijk dat hij ze gehoorzaamt. Het Woord van God in acht nemen betekent het gehoorzamen. Het boek gaat dus niet alleen over voorspellingen. Het bevat geboden. Het zegt niet alleen dat er dingen gaan gebeuren. Het zegt dat er dingen gedaan moeten worden, handelingen en geboden die in acht genomen en gehoorzaamd moeten worden.

En dus zegt hij:

Want de tijd is nabij.

Omdat de tijd nabij is, is degene die deze woorden in acht neemt gezegend. Dat betekent kennelijk dat sommige mensen in moeilijkheden zullen komen als ze ze niet in acht nemen. Er was een tijd die nabij was, een tijd van oordeel en rampspoed waarover het boek Openbaring gaat vertellen. Maar er zullen kennelijk mensen zijn die eraan kunnen ontkomen, mensen die erdoorheen gezegend kunnen worden, maar alleen als ze de waarschuwingen en de aanwijzingen in het boek in acht nemen. En zulke waarschuwingen zijn er, vooral in de zeven brieven aan de zeven gemeenten die we zullen tegenkomen.

8

De zeven gemeenten als volledigheid

Op dat punt eindigt wat we de proloog zouden kunnen noemen, die door iemand anders is toegevoegd, en begint Johannes zijn boek:

Johannes aan de zeven gemeenten die in Asia zijn: genade zij u en vrede, van Hem Die is en Die was en Die komt, en van de zeven Geesten, Die voor Zijn troon zijn,

OPENBARING 1:4

Dit is een gebruikelijke manier om een brief te beginnen. De schrijver maakt bekend wie hij is en voor wie hij schrijft.

Zoals ik heb gezegd, waren er in die tijd meer dan zeven gemeenten in Asia. Er waren er minstens tien. Misschien waren het er nog veel meer. Maar naast de zeven die in Openbaring worden genoemd, was er een gemeente in Troas, één in Hiërapolis en één in Kolosse. Die zijn niet opgenomen. Het getal wordt dus kennelijk kunstmatig op zeven gehouden, terwijl het acht, negen, tien of misschien meer had kunnen zijn, als er nog meer gemeenten waren waarvan wij niets weten.

Het is duidelijk dat het getal zeven in veel opzichten doelbewust wordt aangehouden in het boek Openbaring, vanwege zijn symbolische betekenis. Zeven betekent voltooiing. Als er wordt gezegd dat dit aan de zeven gemeenten is gericht, zijn er ongetwijfeld zeven uitgekozen omdat hun aantal heelheid of volledigheid aanduidt, misschien de hele gemeente van alle tijden. En zo zouden we zien dat de boodschappen aan de zeven gemeenten op hen van toepassing zijn, maar ook op alle andere gemeenten. Dat zou volgens mij de betekenis zijn van het feit dat zeven gemeenten worden aangesproken, hoewel er in die streek andere gemeenten waren die hier niet werden aangesproken.

9

Tekstvarianten en de tekst van Erasmus

en van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is, de Eerstgeborene uit de doden en de Vorst van de koningen der aarde. Hem Die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed,

OPENBARING 1:5

Sommige vertalingen zeggen:

en van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is, de Eerstgeborene uit de doden en de Vorst van de koningen der aarde. Hem Die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed, en Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters voor God en Zijn Vader, Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen.

OPENBARING 1:5-6

Oudere vertalingen zeggen — of de oudere handschriften zeggen:

een koninkrijk van priesters.

Er zijn veel tekstvarianten in Openbaring. Laat ik alleen dit zeggen: de oorspronkelijke tekst van Openbaring levert meer moeilijkheden op dan de meeste andere teksten. Veel mensen zeggen dat ze denken dat de Textus Receptus, waaruit de King James is vertaald, de zuiverste tekst van het Nieuwe Testament is. Veel mensen weten niet dat de Textus Receptus door Erasmus is samengesteld uit Griekse handschriften die in zijn tijd beschikbaar waren. Sindsdien zijn er nog veel meer gevonden waarover hij niet beschikte.

Wat hij deed, was van elk Bijbelboek de beste tekst verzamelen en een zogenoemde eclecticische tekst in het Hebreeuws en Grieks samenstellen. Maar toen hij bij Openbaring kwam, waren er geen Griekse teksten. In zijn tijd was er nog nooit een Griekse tekst van Openbaring gevonden. De kerk gebruikte al eeuwenlang de Latijnse Bijbel, die Hiëronymus uit het Grieks had vertaald, en de Griekse teksten van Openbaring waren verloren gegaan. Voor zover hij wist, of voor zover iemand anders in die tijd wist, bestonden er geen Griekse teksten.

Wat Erasmus dus deed, was de Latijnse Vulgaat nemen en daaruit zijn eigen Griekse vertaling maken. Dat werd de Textus Receptus van Openbaring. Dat betekent natuurlijk dat er veel giswerk in zit. Hij wist niet wat de werkelijke oorspronkelijke Griekse woorden waren. Hij moest ze afleiden uit de vertaling van Hiëronymus, die

Hiëronymus eeuwen eerder vanuit het Grieks in het Latijn had gemaakt. Erasmus moest vervolgens zijn eigen oorspronkelijke vertaling vanuit het Latijn terug naar het Grieks maken.

De King James en de New King James, die wij gebruiken, gebruiken daadwerkelijk de Textus Receptus. Maar sinds die tijd zijn er Griekse teksten van Openbaring ontdekt. We beschikken dus over teksten van Openbaring die Erasmus niet had en die niet beschikbaar waren toen de King James werd geschreven.

Waar het op neerkomt is dit: er zijn delen van de Griekse tekst van Openbaring die waarschijnlijk op grond van de oudere handschriften gecorrigeerd moeten worden. Wanneer we bij die gedeelten komen, zal ik mijn best doen om je te laten weten waar ze staan. In dit geval, waar in vers 5 staat:

Hij waste ons schoon van onze zonden, staat in de oudere handschriften:

Hij bevrijdde ons van onze zonden.

Bevrijd van onze zonden, een verwijzing naar het Pascha. Bevrijd van onze zonden door Zijn bloed. En Hij maakte ons tot koningen en priesters. Nou, dat is niet helemaal zo goed als:

het koninkrijk van priesters dat in de oudere handschriften staat, die daadwerkelijk in het Grieks zijn.

10

De Vader en de zeven Geesten

Nu wil ik hier iets over zeggen, want in vers 4 staat:

Johannes aan de zeven gemeenten die in Asia zijn: genade zij u en vrede, van Hem Die is en Die was en Die komt, en van de zeven Geesten, Die voor Zijn troon zijn,

OPENBARING 1:4

En dan staat er: ‘van’. Gewoonlijk staat er in de brieven van Paulus of Petrus:

Johannes aan de zeven gemeenten die in Asia zijn: genade zij u en vrede, van Hem Die is en Die was en Die komt, en van de zeven Geesten, Die voor Zijn troon zijn, en van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is, de Eerstgeborene uit de doden en de Vorst van de koningen der aarde. Hem Die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed,

OPENBARING 1:4-5

Nou, Johannes gaat nog een stap verder. Hij brengt, zo lijkt het, groeten over van de hele Drie-eenheid.

De eerste Persoon van Wie hij groeten overbrengt, wordt aangeduid als:

Hij Die is, Die was en Die zal komen.

Nu lijkt dat laatste gedeelte:

Die zal komen, misschien een verwijzing naar Jezus te zijn, vanwege de wederkomst van Jezus die wij verwachten. Jezus wordt echter afzonderlijk genoemd in vers 5:

en van Jezus Christus.

Dus Hij Die is en was en komen zal, is niet Jezus. Waarschijnlijk wordt hier de Vader bedoeld, omdat Jezus later afzonderlijk wordt genoemd.

Dat betekent dat de zinsnede:

zal komen in werkelijkheid zoiets betekent als ‘zal zijn’, en zo geven sommige vertalingen het weer. God is Degene Die was, Die is en Die zal zijn. Dat is de Onveranderlijke. Toen God bij de brandende braamstruik Zijn Naam aan Mozes bekendmaakte en zei wat wij traditioneel lezen als:

En God zei tegen Mozes: IK BEN DIE IK BEN. Ook zei Hij: Dit moet u tegen de Israëlieten zeggen: IK BEN heeft mij naar u toe gezonden.

EXODUS 3:14

zijn er zelfs vertalers die menen dat die Hebreeuwse woorden vertaald zouden moeten worden als:

Ik ben Hij Die is.

Als dat waar is, klinkt hier een echo door van dat vers in Exodus:

Johannes aan de zeven gemeenten die in Asia zijn: genade zij u en vrede, van Hem Die is en Die was en Die komt, en van de zeven Geesten, Die voor Zijn troon zijn,

OPENBARING 1:4

Dat is de Vader.

11

De identiteit van de zeven Geesten

De meeste mensen denken dat dit een verwijzing naar de Heilige Geest is. Of dat zo is, kan niemand met zekerheid zeggen. De zeven geesten van God worden vier of vijf keer genoemd in het boek Openbaring, en elke keer dat ze genoemd worden, wordt het er alleen maar onduidelijker op. Er wordt nooit uitgelegd wie ze zijn.

Wanneer er bijvoorbeeld in hoofdstuk 5 wordt gesproken over de zeven ogen op het Lam, Dat Christus is, staat er dat deze zeven ogen de zeven geesten van God zijn, die uitgezonden zijn over de hele wereld. De ogen van Jezus zijn dus de zeven geesten, maar Jezus heeft niet werkelijk zeven ogen. Bestaan die zeven geesten dan ook niet werkelijk? Hoe moeten we dit begrijpen? De zeven geesten worden een aantal keer genoemd, zonder dat ooit duidelijk wordt wie met die term bedoeld worden.

Er kunnen allerlei theorieën zijn, maar de gangbare theorie van de meeste commentatoren — en zelf kan ik niets beters bedenken — is dat dit eenvoudigweg een aanduiding is voor de Geest van God Zelf. De kruisverwijzing die gewoonlijk wordt gegeven om van de zeven geesten een verwijzing naar de Heilige Geest te maken, is Jesaja hoofdstuk 11, vers 2.

In Jesaja 11:2 wordt verwezen naar de Geest van de HEERE. Hij wordt hier aangeduid als de Geest van de HEERE en met zes andere benamingen. Hij is de Geest van de HEERE, de Geest van wijsheid en inzicht, van raad en kracht, van kennis en de vreze des HEEREN. Er zijn hier dus zeven manieren waarop over de Heilige Geest wordt gesproken. Hij is de Geest van de HEERE, de Geest van Wijsheid, de Geest van Inzicht, de Geest van Raad, de Geest van Kracht, de Geest van Kennis en de Geest van de Vreze des HEEREN.

Zo wordt Hij dus beschreven in Jesaja 11:2, en dat is het beste wat geleerden kunnen bedenken om de zeven geesten van God te proberen te verklaren. Het is duidelijk niet helemaal bevredigend, omdat er niet staat: ‘de zevenvoudige Geest van God.’ Er staat: de zeven geesten van God.

En toch, als dit een verwijzing naar de Heilige Geest is — en dat is zo ongeveer de enige theorie die ooit werkelijk serieus door commentatoren is overwogen — dan kunnen we zien hoe symbolisch de taal is.

We weten dat er maar één Heilige Geest is. Hem afbeelden als zeven geesten zou misschien kunnen duiden op de Heilige Geest in Zijn volledige openbaring, of zoiets, aangezien het getal zeven volledigheid zou aanduiden. Het is moeilijk te weten hoe Johannes, of juist gezegd de Heilige Geest Zelf Die dit inspireerde, wilde dat wij die zinsnede zouden opvatten: ‘de zeven geesten.’

Maar laat het voldoende zijn om te zeggen dat ik, tenzij iemand met een betere theorie kan komen, de gebruikelijke uitleg zal volgen die de meeste commentatoren ook volgen. Ik ben er niet bijzonder tevreden mee, maar er is geen enkele theorie waar ik tevredener over ben. Dus ik zal zeggen dat dit de Heilige Geest is.

12

Jezus als Getuige en Eerstgeborene

Als dat zo is, dan zijn de Vader en de Heilige Geest genoemd, en daarna komt Jezus. We hebben hier dus alle leden van de Drie-eenheid, en over Jezus wordt verder uitgeweid. Er worden drie titels aan Jezus gegeven, en elk daarvan dient naar mijn overtuiging een pastoraal doel.

Als de gemeenten die deze brief ontvangen lijdten, dan komen er verschillende vragen bij je op, zoals meestal wanneer christenen lijdten. Wij weten hier misschien niet veel van, omdat we in dit land niet veel geleden hebben, hoewel ieder van ons zijn eigen persoonlijke lijdten heeft gekend. Wanneer je als christen lijdt, komen er verschillende vragen bij je op. Dat geldt vooral als je lijdt omdat je het goede doet en het erop lijkt dat de gemeente wordt aangevallen en haar vijanden aan de winnende hand zijn. Een daarvan is: zit God werkelijk nog steeds op de troon? Heeft Hij werkelijk de leiding, of hebben deze vijanden de leiding? Het lijkt er niet op dat wat er gebeurt, is wat God zou willen. Is er dan iemand anders dan God die werkelijk de leiding heeft over de situatie? Jezus wordt hier aangeduid met drie benamingen die min of meer antwoord geven op de noodkreet uit het hart van de lijdende gemeenten.

Allereerst wordt Hij de getrouwe Getuige genoemd. Als zodanig is Hij Degene Die trouw is geweest tot in de dood. Jezus roept ons op om trouw te zijn tot in de dood, zoals Hij dat bijvoorbeeld doet in hoofdstuk 2, vers 10, tegen de gemeente van Smyrna. Zijn aansporing aan hen luidt:

Wees niet bevreesd voor wat u lijden zult. Zie, de duivel zal sommigen van u in de gevangenis werpen, opdat u verzocht wordt. En u zult een verdrukking hebben van tien dagen. Wees trouw tot in de dood, en Ik zal u de kroon van het leven geven.

OPENBARING 2:10

Maar eerder heeft Hij in vers 8 tegen hen gezegd:

En schrijf aan de engel van de gemeente in Smyrna: Dit zegt de Eerste en de Laatste, Die dood is geweest en weer levend is geworden:

OPENBARING 2:8

Jezus is de getrouwe Getuige Die voor Zijn getuigenis stierf. Daarom zegt Hij ons dat we bereid moeten zijn om voor ons getuigenis te sterven. Wie het martelaarschap tegemoetgaat, moet aan Jezus denken en eraan denken dat Hij vanwege Zijn trouw stierf. Hij legde in een gevaarlijke situatie getuigenis af tegenover Pontius Pilatus en werd daar gedood. Als dat met Hem gebeurde, moeten wij het niet vreemd vinden als dat ook met ons moet gebeuren.

Hij wordt ook de Eerstgeborene uit de doden genoemd. Dit is niet de enige keer dat Jezus zo genoemd wordt. Paulus gebruikt die uitdrukking ook in Kolossenzen 1:18. Jezus is de Eerstgeborene, of de Eerstverwekte, uit de doden. Wat betekent dat? Het betekent dat Hij uit de doden geboren werd, of tot leven kwam. Hij werd opgewekt. De woorden

Johannes aan de zeven gemeenten die in Asia zijn: genade zij u en vrede, van Hem Die is en Die was en Die komt, en van de zeven Geesten, Die voor Zijn troon zijn, en van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is, de Eerstgeborene uit de doden en de Vorst van de koningen der aarde. Hem Die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed,

OPENBARING 1:4-5

betekenen dat Hij niet de Enige is, maar alleen de Eerste. Het wijst erop dat, zoals Jezus uit het graf kwam, later ook anderen eruit zullen komen. Wie? Natuurlijk wij.

Door Hem de Eerstgeborene uit de doden te noemen, worden mensen die misschien zelf de dood onder ogen zullen zien omdat ze een getrouwe getuige zijn, dus geïnformeerd en eraan herinnerd wat er met Hem gebeurde. Ze kunnen op die manier sterven. Hij stierf, maar Hij stond op. Met andere woorden, hoewel Hij onderging wat wij martelaarschap zouden kunnen noemen, werd Hij toch in het gelijk gesteld. Dat is bemoedigend, omdat wij misschien het martelaarschap onder ogen zullen zien, en het is goed om te bedenken dat wij in het gelijk gesteld zouden worden.

Maar iemand zou kunnen zeggen: „Jezus werd in het gelijk gesteld omdat Hij God is. Ik ben maar een gewone sukkel. Als ik sterf, welke hoop heb ik dan dat ik zal worden opgewekt?” Jezus was de Eerstgeborene uit de doden. Hij is alleen de Eerste, niet de Laatste.

Met een andere, soortgelijke formulering verwijst Paulus in 1 Korinthe 15 naar Jezus als

Maar nu, Christus is opgewekt uit de doden en is de Eersteling geworden van hen die ontslapen zijn.

1 KORINTHE 15:20

De eerstelingen zijn het begin van een grotere oogst. De eerstgeborene is het begin van een gezin met veel kinderen. De woorden betekenen dat Hij de Eerste is Die uit de grond opspruit nadat Hij geplant is, de Eerste Die is opgewekt. De woorden hebben dezelfde betekenis. Ze betekenen dat Hij opstond, maar niet Hij alleen. Hij zal anderen in Zijn gevolg meenemen. Anderen zullen opstaan. Zij die trouw zijn tot in de dood, zullen een kroon van het leven ontvangen. Zij zullen met de opstanding gekroond worden, zoals Hij dat werd.

13

Jezus als Heerser over aardse koningen

Hij was dus de getrouwe Getuige, zoals Hij ook hen oproept te zijn. Hij is de Eerstgeborene uit de doden, wat betekent dat ook zij uit de doden zullen opstaan als ze trouw zijn tot in de dood. En Hij is de Heerser over de koningen van de aarde. Daarmee wordt de vraag beantwoord: „Heeft God nog steeds alles onder controle?” Ja, dat heeft Hij werkelijk. De koningen van de aarde lijken misschien degenen te zijn die de gemeente vervolgen, maar Hij is hun Heerser. Hij is de Koning van de koningen en de Heere van de heren.

Er hadden nog veel andere dingen over Jezus genoemd kunnen worden. Juist deze herinneringen lijken gekozen om degenen te bemoedigen die vanwege hun trouwe getuigenis met martelaarschap worden bedreigd. Jezus deed het als Eerste. Hij vraagt je niet iets te doen wat Hij Zelf niet zou doen. Hij was trouw tot in de dood en legde getuigenis af. Dat moet jij ook zijn. Hij stond op uit de doden, maar Hij is niet alleen. Hij is slechts de Eerstgeborene uit de doden. Ook jij zult tot dat gezin van opgewekte mensen behoren.

Hij is de Heerser over de heersers van de aarde, dus zij zijn in werkelijkheid niet degenen die de leiding hebben. Het lijkt alsof zij de macht hebben. Het lijkt alsof zij op dit moment hun wil tegen de gemeente doorzetten, maar in werkelijkheid is dat niet zo. Ze doen niets anders dan wat Hij hun toestaat te doen, want Hij is Degene Die soeverein is over de heersers.

Bij vrijwel elke beproeving is Gods soevereiniteit waarschijnlijk datgene waaraan christenen meer dan aan wat ook herinnerd moeten worden. Dat wil met andere woorden zeggen dat God nog steeds alles onder controle heeft. Hij heeft de leiding. Hij is de Heerser. Hij is soeverein. Hij heeft nog steeds alles onder controle. Bij vrijwel elke beproeving, bij vrijwel elke test waarin we in de verleiding komen om ontmoedigd te raken, is eenvoudigweg bedenken dat God alles onder controle heeft meestal alles wat nodig is om ons de moed te geven die we nodig hebben. De dingen zijn niet aan Gods controle ontsnapt. Hij staat nog steeds heel nadrukkelijk aan het roer, ook al lijkt dat niet zo.

14

Christus komt met de wolken

Dan staat er over Jezus dat Hij ons liefhad en ons schoonwaste, of, volgens een andere weergave, ons van onze zonden bevrijdde:

en van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is, de Eerstgeborene uit de doden en de Vorst van de koningen der aarde. Hem Die ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed, en Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters voor God en Zijn Vader, Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid. Amen.

OPENBARING 1:5-6

Dat is hier een betere weergave op grond van de betere handschriften.

Dan staat er:

Zie, Hij komt met de wolken, en elk oog zal Hem zien, ook zij die Hem doorstoken hebben. En alle stammen van de aarde zullen rouw over Hem bedrijven. Ja, amen.

OPENBARING 1:7

Deze uitspraak is een thematische uitspraak van het boek.

De betekenis ervan kan echter niet zonder meer worden afgeleid uit wat er op het eerste gezicht staat. Ik heb dit altijd opgevat als een verwijzing naar de wederkomst. Hij zal met wolken aan de hemel komen. Alle mensen op aarde zullen Hem zien, en degenen die Hem niet hebben gediend en niet in Hem hebben geloofd, zullen uit diepe teleurstelling treuren. Maar we moeten hiermee voorzichtig zijn, want de woorden:

Kijk, Hij komt; Hij komt met de wolken, verwijzen niet noodzakelijk altijd naar de wederkomst.

In het boek Openbaring zullen we zien dat, wanneer Hij aan de zeven gemeenten schrijft, tegen veel daarvan wordt gezegd dat Hij naar hen toe zal komen. Overigens zijn al die gemeenten nu verdwenen, behalve de gemeente in Filadelfia of Smyrna. Misschien bestaan ze allebei nog. Izmir in Turkije is het huidige Smyrna, en daar is een kleine gemeente. Ik heb tegenstrijdige berichten gehoord over de vraag of Filadelfia er een heeft. Maar minstens vijf van de zeven zijn al heel lang uitgestorven. Als Jezus vandaag komt, komt Hij niet naar hen toe. Ze zijn er niet meer. Maar kennelijk is Hij wel naar hen toe gekomen, in welke betekenis Hij dat ook bedoelde.

Uit de gevallen waarin deze belofte of dreiging voorkomt, kun je opmaken dat Hij het vaak niet over Zijn wederkomst heeft. In hoofdstuk 2, wanneer Hij in vers 2 tot en met 5 tegen de gemeente van Efeze spreekt, zegt Hij:

Ik ken uw werken, uw inspanning en uw volharding, en weet dat u slechte mensen niet kunt verdragen, en dat u hen op de proef hebt gesteld die van zichzelf zeggen dat zij apostelen zijn, maar het niet zijn, en dat u hebt ontdekt dat zij leugenaars zijn. En u hebt moeilijkheden verdragen, en volharding getoond. Om Mijn Naam hebt u zich ingespannen en u bent niet moe geworden. Maar Ik heb tegen u dat u uw eerste liefde hebt verlaten. Bedenk dan van welke hoogte u bent gevallen en bekeer u en doe de eerste werken. Maar zo niet, dan kom Ik spoedig bij u en zal uw kandelaar van zijn plaats wegnemen, als u zich niet bekeert.

OPENBARING 2:2-5

15

Christus' komst naar de gemeenten

Dit is de komst van Christus, maar niet de wederkomst van Christus, niet wat wij de wederkomst noemen. Hij zegt:

Ik kom snel naar je toe en haal je kandelaar van zijn plaats als je geen berouw toont.

Het wegnemen van de kandelaar betekent dat Hij het licht van die gemeente zal doven. Die gemeente is nu verdwenen. Hij moet dat dus gedaan hebben. Hij moet gekomen zijn en dat gedaan hebben, want ze is verdwenen. Die kandelaar staat daar niet meer. Maar dat was Hij, Die naar hen toe kwam.

In een ander, zeer bekend geval, in hoofdstuk 3, wanneer Hij tot de gemeente van Laodicea spreekt, zegt Hij in vers 20:

Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Als iemand Mijn stem hoort en de deur opent, zal Ik bij hem binnenkomen en de maaltijd met hem gebruiken, en hij met Mij.

OPENBARING 3:20

Jezus komt dus ook tot hen, maar hier in een heel andere betekenis. Hij neemt hun kandelaar niet weg. Hij komt bij hen binnen om met hen te eten, enzovoort. Over het algemeen vatten we dit op als Zijn inwonende aanwezigheid. Hij zal komen, misschien in Zijn Heilige Geest, en vanbinnen wonen.

Toch worden dezelfde woorden gebruikt:

Ik kom, ik kom, ik kom.

We hebben zojuist beloften gelezen aan de eerste en de laatste van die gemeenten. Tegen enkele van de gemeenten daartussen zegt Hij:

Bekeer u. En zo niet, dan kom Ik spoedig bij u en zal Ik tegen hen oorlog voeren met het zwaard van Mijn mond.

OPENBARING 2:16

Dat zegt Hij tegen de gemeente van Pergamum, in vers 16 van hoofdstuk 2:

Toon berouw, anders kom ik snel naar je toe en zal ik tegen hen strijden met het zwaard uit mijn mond.

Ook die gemeente is verdwenen. Daar is geen gemeente meer, zelfs geen stad. Hij moet gekomen zijn en tegen hen gestreden hebben, maar dat was niet de wederkomst van Christus.

16

Figuurlijke komst en oordeelstaal

In de Bijbel is de komst van Christus, of van God, vaak figuurlijk. Daarmee wordt niet altijd bedoeld wat wij als de wederkomst beschouwen. Toen Jezus in Mattheüs 10 de discipelen twee aan twee uitzond, zei Hij:

Hij zei in grote lijnen: „Ga de steden binnen en verkondig dat het Koninkrijk nabij is. Als men u ontvangt, blijf daar dan en verkondig de boodschap verder. Als men u niet ontvangt, schud dan het stof van uw voeten, vertrek en ga naar de volgende plaats.”

Hij zegt:

Wanneer ze u in de ene stad vervolgen, vlucht dan naar de andere, want voorwaar, Ik zeg u: U zult uw rondgang door de steden van Israël niet geëindigd hebben, voordat de Zoon des mensen gekomen is.

MATTHEÛS 10:23

Hoe lang zou het kosten om alle dorpen van Israël langs te gaan? Geen tweeduizend jaar. Hij zegt dat ze haast moeten maken, omdat de Zoon des mensen zal komen voordat ze deze taak hebben volbracht. Als Hij het over Zijn wederkomst heeft, durf ik wel te zeggen dat tweeduizend jaar meer dan genoeg is om alle dorpen van Israël te bezoeken. Het lijkt mij dat Hij het daar bezwaarlijk over kan hebben gehad. Wat bedoelt Hij dan met:

voordat de Mensenzoon komt?” Dat vers was Mattheüs 10:23.

Of neem Mattheüs 16:28. Jezus zei tegen Zijn discipelen:

Voorwaar, Ik zeg u: Er zijn sommigen van hen die hier staan, die de dood niet zullen proeven voordat zij de Zoon des mensen hebben zien komen in Zijn Koninkrijk.

MATTHEÛS 16:28

Die mensen zijn nu allemaal dood, maar Hij zei dat sommigen van hen niet zouden sterven voordat ze de Zoon des mensen in Zijn Koninkrijk zagen komen.

Als je kijkt naar Mattheüs 24, de rede op de Olijfberg, waarvan we hebben gezien dat die overeenkomsten vertoont met Openbaring, dan zegt Hij in vers 30:

En dan zal aan de hemel het teken van de Zoon des mensen verschijnen; en dan zullen al de stammen van de aarde rouw bedrijven en zij zullen de Zoon des mensen zien, als Hij op de wolken van de hemel komt met grote kracht en heerlijkheid.

MATTHEÛS 24:30

Dat klinkt als Openbaring 1:7:

Zie, Hij komt met de wolken, en elk oog zal Hem zien, ook zij die Hem doorstoken hebben. En alle stammen van de aarde zullen rouw over Hem bedrijven. Ja, amen.

OPENBARING 1:7

Dat is wat Openbaring 1:7 zegt:

Hij komt met de wolken en iedereen zal Hem zien.

Degenen die Hem doorstoken hebben en de stammen van de aarde zullen rouw bedrijven.

Zowel Openbaring 1:7 als Mattheüs 24:30 zijn een echo van Zacharia 12:10:

Maar over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik de Geest van de genade en van de gebeden uitstorten. Zij zullen Mij aanschouwen, Die zij doorstoken hebben. Zij zullen over Hem rouw bedrijven, als met de rouwklacht over een enig kind; en zij zullen over Hem bitter klagen, zoals men bitter klaagt over een eerstgeborene.

ZACHARIA 12:10

Er staat dat alle stammen van de aarde rouw zullen bedrijven.

Het punt met Mattheüs 24:30 is dat Jezus een paar verzen later, in Mattheüs 24:34, zegt:

Voorwaar, Ik zeg u: Dit geslacht zal zeker niet voorbijgaan, totdat al deze dingen gebeurd zijn.

MATTHEÛS 24:34

Ze zullen de Zoon des mensen op de wolken zien komen, en de volken, of alle stammen van de aarde, zullen rouw bedrijven. En dat gaat in die generatie gebeuren? Dat is wat Jezus zei, en het is dezelfde voorspelling die Hij in hoofdstuk 16, vers 28 deed:

Voorwaar, Ik zeg u: Er zijn sommigen van hen die hier staan, die de dood niet zullen proeven voordat zij de Zoon des mensen hebben zien komen in Zijn Koninkrijk.

MATTHEÛS 16:28

Dit was niet de wederkomst. Het was iets anders. Geleerden hebben verschillende opvattingen over wat het was. Sommige geleerden denken dat de voorspelling in Mattheüs 16 op de berg der verheerlijking is vervuld. Misschien, maar dezelfde voorspelling werd later, na de berg der verheerlijking, opnieuw gedaan in Mattheüs 24. Het moet iets zijn geweest wat daarna nog zou gebeuren.

17

Wolken, oordeel en de stammen van Israël

Laat me je nog een vers laten zien, in Jesaja 19:1. Dit hoofdstuk van Jesaja is een profetie tegen Egypte. Zoals je kunt zien wanneer je het doorleest, gaat het over de Assyrische invasie. De Assyriërs vielen Egypte binnen in de achtste eeuw voor Christus. Deze profetie voorspelt dat. Zo begint het in Jesaja 19:1:

De last over Egypte. Zie, de HEERE rijdt op een snelle wolk en komt in Egypte. De afgoden van Egypte zullen beven voor Zijn aangezicht en het hart van de Egyptenaren zal smelten in hun binnenste.

JESAJA 19:1

Dus Jahweh komt op een wolk naar Egypte? Het is Egypte werkelijk overkomen. De Assyrische legers kwamen naar Egypte. Het was een oordeel van God. God stuurde hen. Het was Gods oordeel over de Egyptenaren, uitgevoerd door middel van de legers van de Assyriërs. Omdat het Gods oordeel was, wordt er gezegd dat God kwam. God kwam op de wolk en vernietigde hen. God reed niet letterlijk op wolken en kwam ook niet zichtbaar naar Egypte. Maar het is dezelfde taal die we over Jezus lezen:

Zie, Hij komt met de wolken, en elk oog zal Hem zien, ook zij die Hem doorstoken hebben. En alle stammen van de aarde zullen rouw over Hem bedrijven. Ja, amen.

OPENBARING 1:7

Jezus zei dat dit in die generatie zou gebeuren.

Dus wanneer we bij Openbaring 1:7 komen, staat er:

Kijk, Hij komt met de wolken en iedereen zal Hem zien.

Gaat dit over datgene waarover wij in eerste instantie denken dat het gaat?

En hoe zit het met deze uitspraak aan het einde van Openbaring 1:7:

„Alle volken op aarde zullen om Hem rouwen.” Die formulering komt uit Zacharia 12:10. Maar het woord ‘aarde’ kan, zoals ik je eerder heb verteld, ook worden vertaald als ‘land’: stammen van de aarde of stammen van het land. Beide vertalingen zijn even geldig. Maar de ene is logischer. De aarde in het algemeen is niet verdeeld in stammen, maar in volken. De Bijbel spreekt wel vaak over alle volken van de aarde, alle volken van de wereld. Maar met de stammen worden gewoonlijk de twaalf stammen van Israël bedoeld, de twaalf stammen van het land Israël.

Daarom verwijst dit misschien helemaal niet naar een wereldwijde situatie. Alle stammen van Israël in het land zullen misschien rouw bedrijven wanneer ze Jeruzalem zien vallen. Zou dat kunnen zijn wat gebeurde voordat sommigen van degenen die daar stonden de dood smaakten, waarover Jezus sprak? Is dat wat in die generatie gebeurde? Dat zou kunnen. Het ligt in elk geval als mogelijkheid op tafel.

Dat zou niet zo zijn als we niet bekend waren met apocalyptische beeldspraak en met de manier waarop het woord ‘komen’ niet-letterlijk wordt gebruikt. Zelfs in het boek Openbaring komt Hij naar Efeze en neemt Hij hun kandelaar weg. Hij komt naar degenen in Laodicea die Hem horen kloppen, en Hij komt naar hen. Hij komt naar de gemeente van Pergamum en strijdt tegen hen met een zwaard uit Zijn mond. Dit zijn beelden. Dit is niet letterlijk.

18

Oordeelstaal en de toekomstige wederkomst

Je zou kunnen zeggen: ‘Hoe kun je dan überhaupt weten of er werkelijk een letterlijke wederkomst zal zijn?’ Omdat die in bepaalde passages als een gebeurtenis wordt beschreven. Die passages staan niet in symbolische boeken, maar in boeken zoals de Brieven, die niet in apocalyptische beeldspraak zijn geschreven. Er wordt gezegd dat die gepaard gaat met dingen die nog niet gebeurd zijn, zoals de opstanding van de doden.

De wederkomst van Christus ligt nog in de toekomst. Jezus zal terugkomen. In Handelingen 1 staat:

die ook zeiden: Galilese mannen, waarom staat u omhoog te kijken naar de hemel? Deze Jezus, Die van u opgenomen is naar de hemel, zal op dezelfde wijze terug komen als u Hem naar de hemel hebt zien gaan.

HANDELINGEN 1:11

Hij is opgevaren; Hij zal ook op dezelfde manier neerdalen. De Schrift zegt dat Hij de doden zal opwekken. Deze dingen zijn nog niet gebeurd. Dat ligt in de toekomst.

Maar er zijn verwijzingen naar oordelen die het Hebreeuwse taalgebruik in het Oude en Nieuwe Testament volgen. Daar wordt over een oordeel dat een volk of land treft gesproken als God Die komt om hen te oordelen, of als een bezoeking van God. Dus wanneer Jezus, als het thema van het boek, zegt:

Ik kom met de wolken, kan dit de wederkomst zijn. Dan zou dit boek over de eindtijd en het einde van de wereld gaan. Of het kan iets zijn wat in die generatie zou gebeuren, zoals Jezus zei.

Jezus zei:

En dan zal aan de hemel het teken van de Zoon des mensen verschijnen; en dan zullen al de stammen van de aarde rouw bedrijven en zij zullen de Zoon des mensen zien, als Hij op de wolken van de hemel komt met grote kracht en heerlijkheid.

MATTHEÛS 24:30

Dat is hetzelfde als wat hier wordt gezegd. Alleen zei Jezus, toen Hij het zei, dat het in die generatie zou gebeuren. Dus als we Jezus hierover voor Zichzelf laten spreken, moeten we op zijn minst serieus rekening houden met de mogelijkheid dat dit verwijst naar iets wat lang geleden is gebeurd.

19

Jezus als Alfa, Omega en Jahweh

Dit betekent niet dat er geen toekomstige wederkomst is. Het betekent alleen dat dit daar niet over gaat. Dit gaat over iets anders en gebruikt daarbij heel gangbare profetische taal. Nu vers 8:

Ik ben de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde, zegt de Heere, Die is en Die was en Die komt, de Almachtige.

OPENBARING 1:8

Je weet waarschijnlijk dat dit de eerste en de laatste letter van het Griekse alfabet zijn. Het is daarom alsof Hij zegt:

Ik ben de A en de Z, wat erop wijst dat Hij alles omvat wat ertussenin ligt. Hij is alles.

Hij is het begin en het einde, zegt de Heere, Die is, Die was en Die zal komen, de Almachtige.

Jezus is Degene Die is, Die was en Die komen zal. En toch werd Degene Die is, Die was en Die komen zal in vers 4 onderscheiden van Jezus, en lijkt dat hoogstwaarschijnlijk een verwijzing naar de Vader te zijn. Is deze Persoon Die spreekt dan de Vader? Hij zegt inderdaad dat Hij de Almachtige is.

Wanneer je met Jehovah's getuigen praat over de vraag of Jezus God is of niet, zeggen ze altijd: 'Wel, in Jesaja staat inderdaad dat Hij de Sterke God is, maar er staat niet dat Hij de Almachtige God is. Alleen Jehovah is de Almachtige God. Jezus is slechts een sterke god', zeggen ze. Maar hier is Degene Die spreekt, wie het ook is, de Almachtige God, en Hij zegt dat ondubbelzinnig. Hoe weten we Wie dit is? Is dit de Vader Die spreekt, of is het Jezus?

Hij is de Alfa. Hij is de Omega, het Begin en het Einde. In het Oude Testament wordt Jahweh in Jesaja zelfs de Eerste en de Laatste genoemd. Die uitdrukking wordt later in dit hoofdstuk aan deze aanduidingen toegevoegd. Wanneer je naar vers 18 kijkt, ziet

Johannes een Persoon Die we zullen moeten beschrijven en identificeren. Hij was zo onder de indruk dat hij als een dode op zijn gezicht viel. Aan het einde van vers 17 staat:

En toen ik Hem zag, viel ik als dood aan Zijn voeten, en Hij legde Zijn rechterhand op mij en zei tegen mij: Wees niet bevreesd, Ik ben de Eerste en de Laatste,

OPENBARING 1:17

Zoals ik zei, is deze uitdrukking, 'de Eerste en de Laatste', in Jesaja 41:4, Jesaja 44:6 en Jesaja 48:12 in feite een verwijzing naar Jahweh. Jahweh noemt Zichzelf de Eerste en de Laatste. Maar Hij gaat verder en zegt:

en de Levende, en Ik ben dood geweest en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheid. Amen. En Ik heb de sleutels van het rijk van de dood en van de dood zelf.

OPENBARING 1:18

Dit is het probleem: wanneer is Jahweh ooit gestorven? Hij zegt:

Ik leef, maar Ik was dood, en nu leef Ik weer.

Dit kan onmogelijk iemand anders zijn dan Jezus. En toch gebruikt Hij de titels die Jahweh voor Zichzelf gebruikt: de Eerste en de Laatste. Hij is het Begin en het Einde. Hij is de Alfa en de Omega. Hij is de Almachtige in vers 8. En in vers 18 zegt Hij dat Hij gestorven en weer opgestaan is.

Deze twee verzen samen zijn vernietigend voor elk argument dat zou beweren dat Jezus iets anders is dan Jahweh. De termen die in vers 4 al op de Vader worden toegepast, worden in vers 8 opnieuw op Jezus toegepast. Degene Die is, Die was en Die komen zal, is in vers 4 de Vader, maar in vers 8 is het Jezus. De Eerste en de Laatste in vers 17, een term voor Jahweh in het Oude Testament, is Jezus, Degene Die gestorven is en weer leeft.

De vereenzelviging van Jezus met God is hierin dus onmiskenbaar. Daarom zeggen we dat Openbaring een zogeheten hoge christologie heeft, hoger dan die van de meeste andere boeken, omdat het Christus werkelijk als God Zelf voorstelt. Tegelijk maakt het, net als de rest van de Bijbel, ook onderscheid tussen Hem en God. Dit is het mysterie. Dit is het mysterie in Openbaring en elders.

Wanneer Johannes in de hemel wordt opgenomen en Degene op de troon het boek ziet vasthouden, is dat duidelijk God de Vader. Dan verschijnt het Lam en wordt het boek aan Hem overhandigd. Dat is duidelijk Jezus. Er is onderscheid tussen Degene op de troon en het Lam, en toch is er ook eenheid van identiteit. Hoe kan dat? Ik laat het aan jou over om dat uit te werken.

20

Het mysterie van de Drie-eenheid

Ik sluit me min of meer aan bij de standaarddefinitie van de Drie-eenheid, maar die is niet onaantastbaar. De standaarddefinitie van de Drie-eenheid werd in 325 uitgewerkt door een groep bisschoppen. Misschien hadden ze het goed. Ze zouden gelijk kunnen hebben. Ik heb geen ernstig bezwaar tegen de manier waarop ze het hebben uitgelegd. Het zou waar kunnen zijn. Maar we moeten beseffen dat hun uitleg niet geïnspireerd is. Ze deden gewoon wat wij allemaal moeten doen: alle Schriftgedeelten over dit onderwerp nemen en proberen wijs te worden uit iets wat erg verwarrend is.

Soms wordt Jezus vereenzelvigd met de Vader; soms wordt Hij van Hem onderscheiden. Het is duidelijk dat Hij in één opzicht de Vader is. In een ander opzicht is Hij dat niet. Zo zien we in Jesaja 9:6:

Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij rust op Zijn schouder. En men noemt Zijn Naam Wonderlijk, Raadsman, Sterke God, Eeuwige Vader, Vredenvorst.

JESAJA 9:5

Dit Kind wordt de Eeuwige Vader genoemd? Er lijkt sprake te zijn van identiteit. En toch zegt Jezus:

U hebt gehoord dat Ik tegen u gezegd heb: Ik ga heen maar kom weer naar u toe. Als u Mij liefhad, zou u zich verblijden, omdat Ik gezegd heb: Ik ga heen naar de Vader; want Mijn Vader is meer dan Ik.

JOHANNES 14:28

Hier hebben we dus een mysterie.

Als ik wilde, zou ik je alles kunnen vertellen wat ik erover denk, maar dan zou ik je niet kunnen vertellen wat ik van het boek Openbaring denk. We moeten dus kiezen welke strijd we aangaan. Ik laat het aan jou over om het uit te zoeken, maar ik geloof dat de Drie-eenheid, in de ene of de andere zin, de juiste verklaring is.

Er zijn mensen die voor het modalisme hebben gekozen, waarbij de Vader de Zoon wordt, Die vervolgens de Heilige Geest wordt. Er is maar één Persoon, niet drie, maar Hij verandert en draagt als het ware verschillende petten. Dat wordt over het algemeen als ketterij beschouwd. Het is opnieuw een poging om dit mysterie te verklaren. Hoe kon Jezus de Vader zijn en niet de Vader zijn? Maar ik denk dat de Drie-eenheid veel beter recht doet aan de gegevens van de Schrift dan welke andere theorie ook. Zij zijn één in wezen en twee in persoon. Wat betekent dat? Ik denk niet dat iemand dat weet. Het is gewoon de manier waarop we erover praten om te doen alsof we het hebben uitgezocht. Maar in deze passage beweert Jezus duidelijk dat Hij God is.

21

Johannes op Patmos en de dag des Heeren

Nu vers 9:

Ik, Johannes, die ook uw broeder ben en deelgenoot in de verdrukking en in het Koninkrijk en in de volharding van Jezus Christus, was op het eiland genaamd Patmos, omwille van het Woord van God en het getuigenis van Jezus Christus.

OPENBARING 1:9

Met andere woorden: ik ben een prediker. Ik was aan het prediken. Ik kwam in de problemen. Ik moest naar de gevangenis. Ik was op het eiland Patmos.

Hij zegt:

Ik was in de geest op de dag des Heeren en ik hoorde achter mij een luide stem, als van een bazuin,

OPENBARING 1:10

De dag des Heeren is een term die alleen hier in de Schrift wordt gebruikt, maar die vaak door de kerkvaders werd gebruikt. Of de term in de Schrift op dezelfde manier wordt gebruikt als door de kerkvaders, is niet zeker. Maar de kerkvaders in de vroege kerk gebruikten de term de dag des Heeren voor de zondag, de eerste dag van de week. Ze noemden die dag zo omdat op die dag werd ontdekt dat het graf van Jezus leeg was en Hij, uit de dood opgestaan, aan de discipelen verscheen. Dat was voor hen belangrijker dan de sabbat, en daarom begonnen ze de zondag als de dag des Heeren te vieren.

De zaterdag werd nog steeds de sabbat genoemd. In het hele boek Handelingen noemden ze de zaterdag nog steeds de sabbat. Maar uiteindelijk werd de zondag de voornaamste dag waarop christenen samenkwamen voor aanbidding, en in de tweede eeuw noemden ze de zondag de dag des Heeren. Johannes gebruikt hier de

uitdrukking „de dag des Heeren”, en ik denk dat we niet met zekerheid weten of hij die gebruikt zoals ze later werd gebruikt. Maar als dat niet zo is, kan ik geen andere betekenis bedenken waarin hij haar zou gebruiken.

Mijn vroegere voorganger zei: „Deze zin, ‘Ik was in de Geest op de dag des Heeren’, kan worden vertaald als: ‘Ik was in de Geest tot aan de dag des Heeren.’” Daarmee bedoelde hij dat Johannes in de Geest naar de toekomst werd gevoerd, naar de wederkomst, naar de dag des Heeren aan het einde van het tijdperk. Misschien ging het zoals bij Ezechiël, die in de Geest was toen hij vanuit Babylon werd weggevoerd. De Geest pakte hem bij zijn hoofdhaar, tilde hem op en bracht hem in een visioen naar Jeruzalem.

Dat dacht mijn vroegere voorganger, die een aanhanger van de bedelingenleer en een futurist is. Volgens hem zei Johannes: „Ik was in de Geest en werd meegevoerd naar de dag des Heeren”, waarmee hij het einde van het tijdperk bedoelde. Het zou de dag des Heeren kunnen zijn, maar misschien gaat het niet om het einde van het tijdperk. Misschien was het de dag des Heeren tegen Jeruzalem.

De dag des Heeren is een uitdrukking die vaak in het Oude Testament voorkomt, en het is altijd een dag van oordeel. Die kan over elk volk komen. Het kan de dag des Heeren over Moab zijn. Het kan de dag des Heeren over Babylon zijn. Het kan de dag des Heeren over Assyrië zijn. Het kan de dag des Heeren over Egypte zijn. De dag des Heeren was de dag van het oordeel. Dat was niet altijd dezelfde dag, maar voor elk afzonderlijk volk was de dag van het oordeel de dag waarop de Heere de rekening vereffende die Hij met dat volk had. Voor hen was dat de dag des Heeren.

Als Johannes zegt: „Ik werd door de Geest meegevoerd tot aan de dag des Heeren”, betekent dat niet noodzakelijkerwijs de dag des Heeren aan het einde van de wereld. Het zou de dag des Heeren over Jeruzalem kunnen zijn, of een andere oordeelsdag voor een ander volk. Hoe dan ook, ik vind het prima om mee te gaan met wat de meeste commentatoren zeggen: dat hij hier waarschijnlijk naar de zondag verwijst.

Hij was in de Geest. Als het zondag was, is de kans groot dat hij wist dat zijn gemeente thuis in Efeze bijeenkwam voor aanbidding. Hij was verbannen. Hij kon niet bij hen zijn. Misschien verlangde hij naar Efeze. Dat was zijn thuisgemeente. Ze lag maar aan de overkant van een klein stuk water. Volgens mij lag Patmos daar ongeveer

zevenentwintig mijl uit de kust, veertig mijl uit de kust — ik weet het niet meer. Maar Patmos lag niet erg ver van Efeze, van het vasteland. Het was zo dichtbij en toch zo ver weg. Wanneer je verbannen bent, zit je gevangen.

22

De opdracht voor de zeven gemeenten

Het kan zijn dat hij nadacht over het feit dat zijn vrienden thuis waarschijnlijk rond die tijd bijeenkwamen. Terwijl hij daaraan dacht — en volgens mij zou het op zo'n moment moeilijk voor hem zijn geweest om daar niet aan te denken — hoort hij een stem.

Hij zegt in vers 10:

Ik was in de geest op de dag des Heeren en ik hoorde achter mij een luide stem, als van een bazuin, die zei: Ik ben de Alfa en de Omega, de Eerste en de Laatste, en: Wat u ziet, schrijf dat op een boekrol en stuur het aan de zeven gemeenten die in Asia zijn: naar Efeze, naar Smyrna, naar Pergamus, naar Thyatira, naar Sardis, naar Filadelfia en naar Laodicea.

OPENBARING 1:10-11

In de eerdere uitspraak, in vers 8, zei Hij:

Ik ben de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde, zegt de Heere, Die is en Die was en Die komt, de Almachtige.

OPENBARING 1:8

Nu is het, in plaats van begin en einde, eerste en laatste. Pas daar wordt de uitdrukking ingevoerd die Jesaja voor Jahweh gebruikt. Jesaja noemt Jahweh niet het Begin en het Einde, of de Alfa en de Omega. Het is de Eerste en de Laatste. Dat stond nog niet in vers 8, maar nu wel. Dezelfde Persoon Die in vers 8 sprak, is nu de Eerste en de Laatste, een titel van Jahweh.

Hij noemt de specifieke gemeenten: Efeze. Als Johannes inderdaad heimwee had naar zijn thuisgemeente in Efeze, heeft dat misschien zijn belangstelling gewekt. Jezus gaat een brief naar mijn thuisgemeente sturen. Ik mag opschrijven wat Hij dicteert en het naar hen sturen. Dat is de eerste. Naar Smyrna, het huidige İzmir in Turkije; naar Pergamos, of Pergamum, zoals moderne vertalingen gewoonlijk zeggen; naar Thyatira; naar Sardis; naar Filadelfia; en naar Laodicea. Dat zijn de zeven.

Ze staan in een logische volgorde vermeld. Als je de route op een kaart volgt, zul je zien dat Efeze van deze gemeenten het verst naar het zuidwesten lag. Smyrna lag noordelijker. Als je de gemeenten volgt in de volgorde waarin ze worden genoemd, ga je eerst naar het noorden, vervolgens naar het oosten en daarna in de vorm van een hoefijzer weer naar het zuiden. Dat was de natuurlijke route waarlangs een postbezorger een brief van stad tot stad kon brengen. De meeste commentatoren geloven dat ze worden genoemd in de volgorde waarin de gemeenten de brief zouden ontvangen, volgens de natuurlijke route waarlangs een brief in die streek naar de verschillende steden werd gebracht.

Hij schrijft dus een rondzendbrief. Blijkbaar is het grootste deel van het boek Openbaring bestemd om door alle zeven gemeenten gelezen te worden, maar elke gemeente ontvangt daarnaast haar eigen korte, afzonderlijke boodschap, zoals we in hoofdstuk 2 en 3 zullen zien.

23

Christus te midden van de kandelaars

Vers 12:

En ik keerde mij om, om de stem te zien die met mij had gesproken. En toen ik mij had omgekeerd, zag ik zeven gouden kandelaren.

OPENBARING 1:12

Het is opmerkelijk dat hij niet eerst de Persoon zag, maar de gouden kandelaars.

En te midden van de zeven kandelaren zag ik Iemand Die op de Zoon des mensen leek, gekleed in een gewaad tot op de voeten, en op de borst omgord met een gouden gordel;

OPENBARING 1:13

Ik weet niet of dit zo bedoeld is, maar de zeven kandelaars zijn de zeven gemeenten, zoals we in vers 20 zullen zien. Toen hij zich omdraaide om te zien wie er sprak en om de stem van God te horen, zag hij niet eerst Jezus; hij zag eerst de gemeente. Het kan zijn dat hiermee wordt duidelijk gemaakt dat je, als je de stem van Christus wilt horen, als je Jezus wilt zien, hoogstwaarschijnlijk allereerst de gemeente onder ogen zult moeten zien. Daar woont Hij. Daar spreekt Hij.

Wanneer de Bijbel het woord gemeente gebruikt, moeten we niet de fout maken te denken dat daarmee noodzakelijkerwijs wordt bedoeld wat wij onder een gemeente verstaan. We hebben tweeduizend jaar traditie waarin de zogenoemde kerk geleidelijk is veranderd in iets wat heel anders is dan wat ze oorspronkelijk was. Ik denk tenslotte niet dat iemand van ons meent dat de middeleeuwse kerk — de Rooms-Katholieke Kerk die inquisities hield en kruistochten voerde, enzovoort — hetzelfde is als wat Johannes of Jezus de gemeente zou hebben genoemd.

De gemeente is het lichaam van Christus. Ze is de bruid van Christus. De gemeente is de gemeenschap van Christus op aarde. Het is duidelijk dat veel dingen kerk of gemeente zijn genoemd die dat niet zijn. Dat erkennen we zeker wat de middeleeuwen betreft, al denken we soms dat sinds de Reformatie alles weer hersteld is en dat wat wij nu hebben en gemeenten noemen, hetzelfde is als wat zij destijds hadden. Dat is niet iets wat we als vanzelfsprekend moeten aannemen. We moeten niets zomaar aannemen.

We hebben tweeduizend jaar traditie achter ons, en zelfs de Reformatie heeft niet erg veel van de vernieuwingen afgeschud die de Rooms-Katholieke Kerk had ingevoerd. Er werden er maar enkele afgeschud. Wanneer we dus over de gemeente nadenken,

hebben we het niet over de instellingen die wij kerken noemen. We hebben het over de gemeenschap van wedergeboren gelovigen: volgelingen van Jezus Christus, discipelen, als collectief beschouwd.

God kijkt naar de aarde. Hij ziet ons allemaal, en Hij ziet een stad, een Nieuw Jeruzalem. Hij ziet een volk. Hij ziet een koninkrijk. Hij ziet iets wat wij met onze ogen niet zien, maar het bestaat en wij maken er deel van uit. Daar is Jezus te vinden. Hij is te vinden in Zijn volk. Hij woont in Zijn volk. Hij woont in de tabernakel die Hij heeft opgericht, en dat is de gemeente, een tempel die uit levende stenen is gebouwd.

Johannes draait zich dus om om de stem van Jezus te horen, en wat hij als eerste aantreft, is de gemeente zelf, de zeven gemeenten. Dan ziet hij binnen de zeven gemeenten, te midden van hen, Jezus. Daar ontmoet Jezus hem: via Zijn volk, via Zijn gemeenschap.

24

Iemand als de Zoon des mensen

Het is interessant dat hij niet zei: „Ik zag de Zoon des mensen.” Johannes had Jezus natuurlijk persoonlijk gekend en had heel dicht bij Hem gestaan. Hij had kunnen zeggen: „Ik zag Jezus en ik herkende Hem meteen. Hij was het. Het was de Zoon des mensen.” In plaats daarvan is hij iets voorzichtiger. Hij zegt: „Ik zag Iemand die leek op de Zoon des mensen.”

Dit zou op zichzelf kunnen suggereren dat dit de engel was die Jezus had gestuurd om namens Hem te spreken en die op Hem leek. Ik weet het niet. Of misschien is het gewoon een manier van spreken en was het werkelijk Jezus. We weten dat wat er gezegd wordt de boodschap van Jezus is. De dingen die door deze boodschapper worden gezegd, zijn de woorden van Jezus. Of het Jezus Zelf was Die aan Johannes verscheen, of de engel van wie ons verteld werd dat Jezus hem naar Johannes had gestuurd, wordt nooit volledig uitgelegd.

Ik vind het gewoon interessant dat er staat dat hij Iemand zag die leek op de Zoon des mensen, terwijl hij als persoonlijke vriend van Jezus had kunnen zeggen: „Ik zag de Zoon des mensen. Ik zag Jezus.” Toen Stefanus gestenigd werd, zag hij immers de

hemel opengaan en zei hij:

En hij zei: Zie, ik zie de hemelen geopend en de Zoon des mensen, staande aan de rechter hand van God.

HANDELINGEN 7:56

Hij zei niet: „Ik zie iemand die lijkt op de Zoon des mensen.”

De uitdrukking „mensenzoon” zou een zoon van een mens kunnen betekenen, en „iemand als een mensenzoon” zou gewoon een menselijke gestalte zijn, iemand die op een mens lijkt. Dat is in feite de uitdrukking die Daniël gebruikte in Daniël 7, de verzen 12 en 13, wanneer hij zegt:

Ook de rest van de dieren ontnam men hun heerschappij, want verlenging van het leven was hun gegeven tot een bepaald tijdstip en een bepaalde tijd. Ik keek toe in de nachtvisioenen, en zie, er kwam met de wolken van de hemel Iemand als een Mensenzoon. Hij kwam tot de Oude van dagen en men deed Hem voor Zijn aangezicht naderbij komen.

DANIËL 7:12-13

Johannes neemt die uitdrukking misschien over. Dat is heel goed mogelijk.

Hoe dan ook, ik ga niet met stelligheid beweren dat dit Jezus Zelf wel of niet was. Ik zal zeggen dat ik er altijd van ben uitgegaan dat Hij het was, want in alles wat hij zegt, spreekt Jezus. Of het nu Jezus is Die verschijnt en spreekt, of Jezus Die via een engel spreekt, wie weet? De Engel van de Heere is duidelijk de Heere Die spreekt. Voor mijn gemoedrust hoeven deze dingen niet te worden opgelost. Misschien wel voor die van jou. Dan zul je het van iemand anders dan mij moeten horen, want ik weet het niet.

25

Het visioen vergeleken met Daniël 10

De beschrijving van degene die leek op een mensenzoon, of op de Zoon des mensen, luidde:

En te midden van de zeven kandelaren zag ik Iemand Die op de Zoon des mensen leek, gekleed in een gewaad tot op de voeten, en op de borst omgord met een gouden gordel; en Zijn hoofd en haar waren wit, als witte wol, als sneeuw, en Zijn ogen waren als een vuurvlam, en Zijn voeten waren als blinkend koper, gloeiend gemaakt in een oven, en Zijn stem klonk als het geluid van vele wateren. En Hij had zeven sterren in Zijn rechterhand en uit Zijn mond kwam een tweesnijdend scherp zwaard; en Zijn gezicht was zoals de zon schijnt in haar kracht.

OPENBARING 1:13-16

En toen ik Hem zag, viel ik als dood aan Zijn voeten, en Hij legde Zijn rechterhand op mij en zei tegen mij: Wees niet bevreesd, Ik ben de Eerste en de Laatste, en de Levende, en Ik ben dood geweest en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheid. Amen. En Ik heb de sleutels van het rijk van de dood en van de dood zelf.

OPENBARING 1:17-18

De beschrijving van deze persoon volgt, punt voor punt en met slechts enkele afwijkingen, heel nauwkeurig de beschrijving van een man die Daniël in Daniël 10 zag. Hij had 21 dagen gevast en gebeden. Uiteindelijk verscheen er een boodschapper uit de hemel aan hem die hem informatie gaf. De beschrijving die Daniël van deze man geeft, voordat we iets horen van wat hij zei, is wat we vinden in Daniël 10:5-6:

Ik sloeg mijn ogen op en zag, en zie, er was een Man, gekleed in linnen, Zijn heupen omgord met het fijne goud uit Ufaz. Zijn lichaam was als turkoois, Zijn gezicht als het uiterlijk van de bliksem, Zijn ogen als vuurfakkels, Zijn armen en Zijn voeten als de glans van gepolijst koper en het geluid van Zijn woorden als het geluid van een menigte.

DANIËL 10:5-6

Bijna alles daarin heeft zijn parallel in Openbaring, hoewel Openbaring enkele aanvullende details bevat, zoals de zeven sterren in zijn hand en dergelijke. Daar zijn het linnen gewaad en het goud. Wat hier interessant is, is dat in Daniël 10, vers 5, zijn middel omgord was met goud uit Ufaz. In Openbaring lag de gouden gordel over zijn schouders of over zijn borst.

Sommige commentatoren hebben gedacht dat de gordel, dat wil zeggen de sjerp, werd gebruikt om de panden van een gewaad op te binden wanneer iemand zijn werk deed. Wanneer hij klaar was met zijn werk, deed hij die gordel af, wierp hem over zijn borst of over zijn schouder en liep naar huis, nu zijn werk voltooid was. Hier in het Oude Testament draagt Jezus Zijn gordel nog, omdat Zijn werk niet voltooid is. Maar tegen de tijd van Openbaring heeft Hij Zijn werk al voltooid, zoals Hebreëen ons vertelt. Nu heeft Hij Zijn gordel over Zijn borst geworpen en wordt die niet meer gebruikt.

Anderen hebben betoogd dat de gordel over de borst in feite om de borst gebonden is, net zoals die normaal gesproken om het middel gebonden zou zijn, en dat hooggeplaatste hoogwaardigheidsbekleders hun gordel hoger, om hun borst, droegen. Het was een teken van rang. Ik weet niet welke commentatoren gelijk hebben. Commentatoren halen er altijd graag allerlei culturele beweringen bij: „Dit is een verwijzing naar iets wat in het Romeinse Rijk werd gedaan.” Het is moeilijk om de

onderbouwing daarvan ergens anders te vinden dan in de commentaren. De commentatoren verwachten, neem ik aan, dat wij erop vertrouwen dat zij zelf de onderbouwing zijn.

Maar ik zou liever oorspronkelijke bronnen vinden. Ik heb te veel predikers en christelijke schrijvers een gerucht als waarheid zien doorgeven, om er later achter te komen dat er eigenlijk geen oorspronkelijke bronnen voor waren. Iemand bedacht het in een preek, vond het een goed idee, en daarna werd het doorgegeven alsof het een feit was. Vanaf dat moment staat het voor altijd in de commentaren.

Ik weet echt niet waarom er een verschil is. In Daniël zit de gordel om het middel; in Openbaring loopt hij over de borst. Er zijn verschillende verklaringen voor gegeven. Maar één ding is duidelijk: de kenmerken waarmee hij wordt beschreven, zijn die uit Daniël hoofdstuk 10. Daarom hebben velen gemeend dat je gerust kunt zeggen dat de man die aan Daniël verscheen, in feite Christus was in Zijn pre-existente gedaante.

26

De symboliek van Christus' verschijning

Maar we moeten beseffen dat dit naar alle waarschijnlijkheid een visioen was, en niet een lichamelijke man die daar stond en er zo uitzag. Een zwaard dat uit Zijn mond komt, zou vanzelfsprekend Zijn woorden voorstellen. Het is iets symbolisch. Als er echt een groot zwaard uit Zijn mond komt, kun je maar beter achteruitgaan wanneer Hij Zijn hoofd draait. Het lijkt onwaarschijnlijk dat dit werkelijk een lichamenlijk verschijnsel was, in plaats van een visioen dat Johannes op het eiland Patmos had. We lezen bijvoorbeeld dat Johannes als dood aan Zijn voeten valt, waarna Jezus, of de engel, of wie het ook is, Zijn rechterhand op het hoofd van Johannes legt. Maar hij had de sterren in zijn rechterhand. Wat is daarmee gebeurd? De sterren in Zijn rechterhand symboliseren dat Hij de sterren vasthoudt, zoals Hij in vers 20 uitlegt. Het is iets symbolisch, denk ik. Ik geloof dat het een visioen is. Ik denk niet dat Jezus daar lichamenlijk stond. Ik denk niet dat wij Jezus, wanneer we Hem zien, zullen zien zoals Hij hier wordt beschreven. Net zomin als ik denk dat wat Johannes in hoofdstuk 5 zag, namelijk Jezus als een lam met zeven ogen en zeven horens, letterlijk is. Ik denk dat Johannes visioenen zag waarin dingen symbolisch werden uitgebeeld.

Deze kenmerken die worden beschreven, staan volgens mij symbool voor dingen die waar zijn over Jezus. Zijn haar, wit als wol, duidt op ouderdom of wijsheid.

Grijsheid is een sierlijke kroon, ze wordt gevonden op de weg van de gerechtigheid.

SPREUKEN 16:31

Dat staat in Spreuken.

Zijn ogen als een vuurvlam duiden op een doordringende blik. Zijn voeten waren als blinkend koper. Zijn voeten worden later gebruikt om bij het oordeel de druiven te vertrappen. Daarom staan Zijn voeten van blinkend koper voor een onbreekbaar oordeel dat de goddelozen vertrapt.

Verschillende dingen hebben blijkbaar verschillende betekenissen. Het lange witte gewaad dat tot Zijn voeten reikt, is wat priesters droegen. Niet veel mensen droegen gewaden die tot hun voeten reikten. Dat was niet erg praktisch om in te lopen of te werken, maar de priesters droegen lange gewaden die tot hun voeten reikten. Hij heeft dus een gewaad dat tot Zijn voeten komt. Voor zover wij weten, draagt Hij misschien een priesterlijk gewaad. Er zijn hier nogal wat verschillende kenmerken van Jezus waarvan je je zou kunnen voorstellen dat ze bepaalde dingen voorstellen. Wat die kenmerken precies zijn en wat ze betekenen, zou tot op zekere hoogte speculatief zijn.

27

De sleutels van Dood en Hades

Maar goed, Johannes valt neer, blijkbaar verlamd van angst, en we zullen Hem maar Jezus noemen. Hij spreekt tot hem en zegt:

En schrijf aan de engel van de gemeente in Smyrna: Dit zegt de Eerste en de Laatste, Die dood is geweest en weer levend is geworden:

OPENBARING 2:8

enzovoort. Hij legt Zijn hand op zijn hoofd en zegt tegen hem:

en de Levende, en Ik ben dood geweest en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheid. Amen. En Ik heb de sleutels van het rijk van de dood en van de dood zelf.

OPENBARING 1:18

Hades en de Dood zullen vanaf hoofdstuk 6 personages in het drama zijn. De vierde ruiter is de Dood, en hij wordt gevolgd door Hades. We krijgen dus een symbolisch drama waarin de Dood en Hades een rol spelen. Aan het einde zullen de Dood en Hades samen met alle andere slechteriken in de poel van vuur worden geworpen. Deze dingen worden dus als personen voorgesteld.

We weten natuurlijk wat de dood is. De dood treedt in wanneer je ophoudt te leven. Hades is waar de doden naartoe gaan. De Dood en Hades vertegenwoordigen dus de grote vijand van de mens, het loon van de zonde. Dat is wat Gods schepping binnendrong toen de mens zondigde en wat er om te beginnen nooit had moeten komen. De duivel bracht het teweeg door Adam en Eva te verleiden, en daardoor kwam de dood.

Nu kunnen de Dood en Hades ontsloten worden, omdat Jezus de sleutels heeft. Predikers geven hier graag allerlei fantasierijke scenario's over. Een heel gebruikelijk scenario dat mensen predikers hebben horen vertellen, is dat Jezus, toen Hij stierf, afdaalde naar Hades en de duivel confronteerde, die de sleutels van de Dood en Hades had. Hij griste de sleutels van de duivel af en kwam uit het graf tevoorschijn met de sleutels die Hij de duivel had afgenomen.

De Bijbel zegt nergens dat de duivel sleutels bezit, hoewel hij in Hebreeën 2:14 natuurlijk wel wordt aangeduid als degene die de macht over de dood heeft. Maar dit idee dat Jezus naar Hades afdaalde en de sleutels bemachtigde, wordt eigenlijk nergens onderwezen. Daarmee voeg je een heleboel opsmuk toe aan een verhaal dat in de Bijbel nooit verteld wordt. De Bijbel vertelt niet wat Jezus deed toen Hij gestorven was en gedurende die drie dagen. Maar op dit punt zegt Hij wel dat Hij de sleutels van de Dood en Hades heeft.

Sleutels openen sloten. Dat betekent dat Hij, als je aan Zijn kant staat, de poorten van Hades zou kunnen openen, zodat je eruit zou kunnen ontsnappen. Je zou uit de dood kunnen opstaan. Met andere woorden, als je sterft, kan Hij je uit de Dood en Hades laten gaan. Tegen een van de gemeenten zal Hij in hoofdstuk 3 zeggen:

En schrijf aan de engel van de gemeente in Filadelfia: Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, Die de sleutel van David heeft, Die opent en niemand sluit, en Hij sluit en niemand opent:

OPENBARING 3:7

Hij heeft deze sleutels. Hij bepaalt wie zal leven en sterven. Hij bepaalt wie in de hel en wie in de hemel zal zijn, of wat dan ook. Hij is Degene Die het lot van mensen na het graf bepaalt. Dat is hier het punt. Hij heeft de sleutels. De sleutels vertegenwoordigen de bevoegdheid om iets op slot te doen of van het slot te halen.

28

De gemeente en de poorten van Hades

Misschien herinner je je een interessante uitspraak van Jezus die door verschillende mensen op allerlei verschillende manieren wordt opgevat. Toen Jezus in Mattheüs 16 tegen Petrus sprak, zei Hij:

En Ik zeg u ook dat u Petrus bent, en op deze petra zal Ik Mijn gemeente bouwen, en de poorten van de hel zullen haar niet overweldigen.

MATTHEÛS 16:18

Waarom zullen de poorten van Hades niet standhouden? Wel, Jezus heeft de sleutels. Hij kan ze openen.

Wat zijn de poorten van Hades? Veel mensen zeggen zonder erover na te denken: „Wel, dit betekent gewoon dat de gemeente nooit door de duivel onder de voet zal worden gelopen.” In de King James Version werd Hades vertaald als hell, en daar stond dus:

En Ik zeg u ook dat u Petrus bent, en op deze petra zal Ik Mijn gemeente bouwen, en de poorten van de hel zullen haar niet overweldigen.

MATTHEÛS 16:18

De meeste mensen dachten dat dit betekende dat de vijand niet zal overwinnen, ondanks alle aanvallen vanuit de hel en van de duivel die de gemeente moet ondergaan en doorstaan. De gemeente zal blijven staan en dit alles weerstaan.

Dan is er natuurlijk een groep mensen die de passage nauwkeuriger bekijkt en zegt: „Wacht eens even. Er staat niets over een aanval op de gemeente. Er staat dat de poorten van Hades niet tegen de gemeente zullen standhouden. De gemeente valt Hades aan.” In die tijd sloot een ommuurde stad de poorten, en dat hield de vijand misschien buiten. Maar wat gebeurt er als de vijand sterk genoeg is om de poorten te doorbreken en de poorten niet standhouden? Dan wordt Hades binnengevallen.

Ik herinner me dat ik opgroeide met de leer en de indruk dat Jezus zei dat de gemeente alle aanvallen op haar zou overleven. Toen bekeek ik het nauwkeuriger, net als enkele anderen, en zei ik: „Wacht eens even. Er staat dat Hades de aanvallen van de gemeente niet zal overleven.” Maar al die tijd kwam het nooit bij me op dat er geen enkele reden is om het rijk van de duisternis met Hades in verband te brengen. Dat kwam door de King James Version:

En Ik zeg u ook dat u Petrus bent, en op deze petra zal Ik Mijn gemeente bouwen, en de poorten van de hel zullen haar niet overweldigen.

MATTHEÛS 16:18

Wij denken dan aan de duivel. Hij is toch de heer van de hel? De poorten van de hel, dat is zijn domein. Maar is dat wel zo?

Waar wordt satan in de Bijbel ooit met Hades in verband gebracht? Hij gaat daar niet heen. Hij woont daar niet. Hij heeft daar nergens de macht over. Satan wordt nooit in één adem met Hades genoemd. Hades gaat niet over satan. Het gaat niet over de machten van de duisternis. Het gaat niet over de demonen. Het gaat over mensen die dood zijn. Mensen die sterven, gaan naar Hades. Dat is het enige wat de Bijbel over Hades zegt. Het is de plaats van de doden.

Hoe kan het dan dat de poorten van de plaats van de doden niet tegen de gemeente zullen standhouden? Dat kan alleen als het betekent dat de gemeente, de christenen, wanneer zij gestorven zijn, daar niet voorgoed opgesloten en gevangengehouden zullen worden. In Jesaja wordt erover gesproken dat Hades, of Sheol in het Oude Testament — dat is hetzelfde — zijn kaken heeft opengesperd om degenen te ontvangen die geoordeeld worden en sterven. De poorten van Hades, de kaken van de dood, de kaken van Hades, verslinden iedereen. Iedereen sterft en iedereen komt opgesloten terecht in die gevangenis van de Dood en Hades.

Maar Jezus heeft de sleutel van de deur van die gevangenis. Hij kan mensen eruit laten. Hij kan de doden opwekken. De poorten van Hades houden tegen iedereen stand, behalve tegen de gemeente, want alleen de gemeente dient de Heere Die de sleutels heeft en de doden ten tijde van de opstanding naar buiten kan laten gaan. Daar wordt hier volgens mij naar verwezen. Het gaat over de opstanding, niet over geestelijke strijd.

Ik heb dat vers vaak gebruikt wanneer ik over geestelijke strijd sprak:

En Ik zeg u ook dat u Petrus bent, en op deze petra zal Ik Mijn gemeente bouwen, en de poorten van de hel zullen haar niet overweldigen.

MATTHEÛS 16:18

Ik moet zeggen dat ik me de laatste jaren een beetje heb teruggetrokken en heb gezegd: „Is dat echt gerechtvaardigd? Waar wordt het woord Hades ooit in verband gebracht met het gebied van de vijand?” Dat gebeurt nergens. In de Bijbel wordt de duivel niet met Hades in verband gebracht. De dood wel. Natuurlijk wordt hij met de dood in

verband gebracht, maar dat vormt geen rechtstreeks verband met Hades als het domein van satan of iets wat onder zijn gezag staat. Ik veronderstel dat je het zo zou kunnen opvatten, maar zo spreekt de Bijbel er niet over.

29

De driedeling van Openbaring

Nu vers 19:

Schrijf nu op wat u hebt gezien, en wat is, en wat hierna zal geschieden.

OPENBARING 1:19

In het Grieks luidt de laatste regel:

de dingen die hierna gaan gebeuren.

Er zijn drie categorieën: de dingen die hij gezien heeft, dus wat hij tot dan toe had gezien, het visioen. Hij legt dat vast in hoofdstuk 1. Wat hij gezien had, schreef hij dus daar in hoofdstuk 1 op. Dan de dingen die zijn, dat wil zeggen, de dingen uit zijn eigen tijd. Dat zijn ongetwijfeld hoofdstuk 2 en 3. Dat waren actuele gebeurtenissen, de toenmalige toestand van de gemeenten en wat God tegen de gemeenten zei over wat zij moesten veranderen. Maar de dingen die hierna moeten gebeuren, of de dingen die op het punt staan hierna te gebeuren, zullen toekomstige dingen zijn, na de tijd van Johannes.

Er zijn dus drie categorieën: de dingen die hij gezien had, die in hoofdstuk 1 zijn vastgelegd; de dingen die zijn, namelijk de toestand van de zeven gemeenten in hoofdstuk 2 en 3; en de dingen die op het punt staan hierna te gebeuren, die beginnen bij hoofdstuk 4 en doorlopen tot het einde van het boek.

Als je kijkt naar hoofdstuk 4, vers 1, staat er:

Hierna zag ik, en zie, er was een deur geopend in de hemel.
En de eerste stem die ik als van een bazuin met mij had horen spreken, zei: Kom hier, omhoog, en Ik zal u laten zien wat hierna moet geschieden.

OPENBARING 4:1

Het is dezelfde uitdrukking, meta tauta in het Grieks, „na deze dingen”. De derde categorie waarover hij moet schrijven, bestaat dus uit de dingen die meta tauta zullen plaatsvinden, „na deze dingen”. In hoofdstuk 4, vers 1, zegt de stem:

Kom naar boven en ik zal je laten zien wat er meta tauta, na deze dingen, gaat gebeuren.

Op dat moment begint Johannes de dingen op te schrijven die vanuit zijn gezichtspunt toekomstig zouden zijn.

In zekere zin geeft hoofdstuk 1, vers 19 een overzicht van het boek: drie categorieën, drie dingen die hij moet opschrijven, en hij schreef ze allemaal op in de genoemde volgorde. Hoofdstuk 1 vervult de eerste opdracht. Hoofdstuk 2 en 3 vervullen de tweede opdracht. Vervolgens vervullen hoofdstuk 4 tot en met 22 de laatste opdracht.

30

De zeven sterren en hun engelen

Ten slotte, vers 20:

Het geheimenis van de zeven sterren die u in Mijn rechter hand hebt gezien, en van de zeven gouden kandelaren is: de zeven sterren zijn de engelen van de zeven gemeenten, en de zeven kandelaren die u hebt gezien, zijn de zeven gemeenten.

OPENBARING 1:20

Dit is een van de twee keren dat de engel het geheimenis daadwerkelijk uitlegt. De andere keer was toen hij het geheimenis van de zeven koppen uitlegde; die koppen waren zeven bergen en zeven koningen:

Vijf zijn er gevallen, één is er nu en er zal een achtste komen, die uit de zeven voortkomt.

OPENBARING 17:10-11

Dat was in hoofdstuk 17 de uitleg van iets wat niet zo verwarrend was totdat het werd uitgelegd. In dit geval hebben we de andere plaats in het boek Openbaring waar het geheimenis voor ons wordt uitgelegd. Wat is het geheimenis? Het geheimenis is: wat zijn die zeven sterren? Wat zijn die kandelaars? Hij zegt: „Hier, Ik zal het geheimenis uitleggen.”

Het tweede deel kan ik begrijpen. Ik weet wat gemeenten zijn. Er zijn zeven gemeenten in deze zeven steden. De zeven kandelaars stellen de zeven gemeenten voor, waarbij het getal zeven waarschijnlijk heelheid of volledigheid aanduidt. Misschien stellen ze in zekere zin alle gemeenten voor.

Maar het andere deel wordt niet duidelijker doordat ons wordt verteld:

De zeven sterren zijn de zeven engelen van de zeven gemeenten.

Wat is een engel van een gemeente? Is dit zoiets als een beschermengel over iedere gemeente? Is dit een engel uit de hemel die de opdracht heeft om iedere gemeente in de gaten te houden? Elders in de Schrift wordt ons niets over zulke dingen verteld. Moeten we dit daaruit afleiden? Het is niet de enige mogelijkheid, maar het is wel een mogelijkheid.

Het voornaamste probleem daarmee is dat, wanneer de zeven brieven in hoofdstuk 2 en 3 aan de gemeenten worden gericht, de brief in ieder afzonderlijk geval aan de engel van de gemeente wordt gericht. „Neem een brief, Johannes, en schrijf aan de engel van de gemeente van Efeze, en aan de engel van de gemeente van Smyrna, en aan de engel van de gemeente van Pergamum”, enzovoort.

Als God met Zijn engelen wil communiceren, moet Hij dan een boodschap laten overbrengen door een aardse man die een brief aan de engelen schrijft? Als dit hemelse engelen zijn, heeft God dan geen beter communicatiesysteem om informatie bij Zijn troepen te krijgen dan af te dalen naar een of andere man op de planeet aarde en te zeggen: „Schrijf voor Mij een brief aan deze engelen”? Aan welk adres moet ik die sturen? Waar halen zij hun post op? Dit maakt het moeilijk om de zeven engelen te zien als engelen in de hemel.

Daarom hebben de meeste uitleggers gezegd dat we „engelen” moeten opvatten in de algemene betekenis van het Griekse woord. Engel betekent boodschapper. Het is waar dat het woord angeloi, engelen, in het Nieuwe Testament meestal wel hemelse wezens betekent die bij God in de hemel wonen: bovennatuurlijke, bovenmenselijke geesten. Dat is de normale, meest voorkomende betekenis van de term. Maar het is in feite een gewoon Grieks woord voor een boodschapper. Zelfs menselijke boodschappers worden soms zo genoemd. De boodschappers van Johannes, die hij vanuit de gevangenis stuurde om Jezus te vragen:

Bent U degene die zal komen?

worden in de Bijbel aangeduid als de angeloi, de boodschappers die Johannes stuurde. Het zijn mensen.

Met andere woorden, het woord engel betekent niet noodzakelijkerwijs een bovenmenselijk wezen. Het kan naar een menselijke boodschapper verwijzen. De zeven engelen zouden dus de zeven boodschappers van de zeven gemeenten kunnen zijn. Bijna alle uitleggers, niet allemaal, maar de meesten, zeggen dat de zeven engelen de zeven voorgangers van de zeven gemeenten zijn.

Maar ook dat is enigszins een anachronisme, want daarmee lezen we in de vroege gemeente terug wat wij in onze gemeenten hebben: voorgangers. We hebben in de Schrift geen bewijs dat enige gemeente iemand had die wij een voorganger zouden noemen. In het Nieuwe Testament hadden de gemeenten groepen oudsten, en nergens in de Bijbel wordt vermeld dat een gemeente een voorganger had. Het idee dat dit zeven voorgangers waren, projecteert omstandigheden die zich later in de

kerkgeschiedenis ontwikkelden en waaraan wij gewend zijn, terug op de Bijbel. Men neemt dan aan dat het destijds ook zo geweest moet zijn, maar de Bijbel getuigt daar niet van.

Aan de andere kant: ook al hadden gemeenten misschien geen voorgangers zoals wij ons die voorstellen, er kan iemand aangewezen zijn geweest om de brieven voor te lezen. Er kan iemand aangewezen zijn geweest om informatie die bij de gemeente binnenkwam aan de gemeente door te geven, iemand die goed kon lezen of zoiets. Hij kan de boodschapper van de gemeente zijn geweest. We weten het niet zeker.

31

Onzekerheden en de brieven van Jezus

Hoor je mij dat vaak zeggen? We weten het niet zeker. Wie zijn de zeven geesten? De gangbare opvatting is dat het de Heilige Geest is, maar we weten het niet zeker. Wie zijn de zeven engelen? De gangbare opvatting is dat zij de zeven voorgangers van de gemeenten zijn, maar we weten het niet zeker. Bij bijna alles in Openbaring weten we het niet zeker, en daar moeten we gewoon aan wennen.

Sommige dingen zullen gemakkelijker te achterhalen zijn wanneer we meer Schrift met Schrift kunnen gaan vergelijken en zo een betrouwbaardere maatstaf krijgen voor de uitleg van wat we proberen te begrijpen. Maar bij veel dingen in Openbaring moeten we gewoon met die nieuwsgierigheid leven. Ik neem aan dat het niet essentieel is dat we de antwoorden weten.

Er zijn zeven gemeenten, voorgesteld door de zeven kandelaren. Er zijn zeven engelen van de zeven gemeenten die de brieven zullen ontvangen en ze ongetwijfeld aan de gemeenten zullen doorgeven. Daarmee eindigt het visioen.

In hoofdstuk 2 begint Hij met de brieven zelf. Dat wil zeggen: Jezus dicteert de brieven. In dat opzicht zijn de zeven brieven die we in hoofdstuk 2 en 3 aantreffen volkomen uniek. Het zijn de enige brieven in de Bijbel die door Jezus zijn gedicteerd. Dit zijn brieven van Jezus aan de gemeenten.

Natuurlijk komt heel het Woord van God van God en in zekere zin van Jezus. Maar Paulus heeft nooit beweerd dat hij namens Jezus schreef. Hij zei: 'Ik ben Paulus. Ik zal jullie vertellen wat ik weet. Ik zal jullie vertellen wat ik denk. Ik zal jullie vertellen wat God mij heeft laten zien.' Maar hij zei niet: 'Dit komt van Jezus.'

In elk van de zeven brieven staat:

En schrijf aan de engel van de gemeente in Thyatira: Dit zegt de Zoon van God, Die ogen heeft als een vuurvlam en voeten als blinkend koper:

OPENBARING 2:18

Met andere woorden, het is Jezus Zelf Die deze brieven verzendt. Johannes is alleen maar de schrijver. We zullen zien wat er in die brieven staat.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Openbaring 1:4
- Openbaring 1:9
- Openbaring 1:1-3
- Openbaring 12:11
- Openbaring 1:3
- Openbaring 1:5
- Openbaring 1:5-6
- Openbaring 1:4-5
- Exodus 3:14
- Openbaring 2:10
- Openbaring 2:8
- 1 Korinthe 15:20
- Openbaring 1:7
- Openbaring 2:2-5
- Openbaring 3:20

- Openbaring 2:16
- Mattheüs 10:23
- Mattheüs 16:28
- Mattheüs 24:30
- Zacharia 12:10
- Mattheüs 24:34
- Jesaja 19:1
- Handelingen 1:11
- Openbaring 1:8
- Openbaring 1:17
- Openbaring 1:18
- Jesaja 9:5
- Johannes 14:28
- Openbaring 1:10
- Openbaring 1:10-11
- Openbaring 1:12
- Openbaring 1:13
- Handelingen 7:56
- Daniël 7:12-13
- Openbaring 1:13-16
- Openbaring 1:17-18
- Daniël 10:5-6
- Spreuken 16:31
- Openbaring 3:7
- Mattheüs 16:18
- Openbaring 1:19
- Openbaring 4:1
- Openbaring 1:20
- Openbaring 17:10-11
- Openbaring 2:18

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.